

vestnik

Letnik XXIV.

Celovec, petek, 5. december 1969

Štev. 48 (1432)

Dan
človekovih
pravic

V koroškem deželnem zboru

jasna diferenciacija v manjšinskem vprašanju

Koroška deželna podružnica Avstrijske lige za človekove pravice bo tudi za letošnji Dan človekovih pravic priredila posebno svečanost, ki bo v sredo 10. decembra ob 11. uri v modri dvorani celovškega Doma glasbe. Na prireditvi bosta govorila predsednik deželne podružnice Avstrijske lige za človekove pravice bivši deželni glavar Ferdinand Wedenig ter poslevoedeči predsednik deželnega šolskega sveta deželni poslanec Josef Gutfenbrunner. V kulturnem sporedu bodo sodelovali pevski zbor trgovske akademije in pevski zbor slovenske gimnazije ter recitatorji pedagoške akademije. Celovski radio bo svečanost ob letošnjem Dnevu človekovih pravic prenašal v sredo ob 13.30 uri.

V že precej z volilno propagando zastrupljenem ozračju se je prejšnji teden v koroškem deželnem zboru odvijala razprava o deželnem proračunu za leto 1970. Primeren „uvod“ je bil dosežen že kar v ponedeljek, ko so razpravljali in sklepali o predčasnem razpustu deželnega zbora. Tozadevni sklep je bil končno izglasovan z večino 18 glasov (17 SPO in 1 KPO) proti 16 glasovom (12 ÖVP in 4 FPÖ).

Med proračunsko debato je večkrat prišlo do živahnega prerakanja, ki je večkrat doseglo višek tudi v zelo ostrih besednih „dvobojih“. Pri tem doslikrat niti ni šlo toliko za stvarno razpravljanje o posameznih postavkah proračuna oz. o določenih področjih deželne politike, marveč so veliko vlogo igrala tudi razna vprašanja, ki s proračunom nimajo prav nobene povezave. Predvsem pa je bila proračunska razprava razumljivo tokrat še prav posebno v znamenju „polaganja računov“ o tem, kdo je v minulih letih največ in kdo najmanj napravil za korist dežele in njene ga prebivalstva.

Letošnja proračunska razprava v deželnem zboru pa je bila v gotovem smislu razveseljiva tudi za nas koroške Slovence. Ne zaradi tega, ker bi bil morda v deželnem proračunu predviden primeren znesek za naše potrebe (tako daleč na Koroškem še nismo!), pač pa zato, ker je v razpravi o manjšinskem vprašanju prišlo do zelo jasne diferenciacije, pri kateri je ostala FPÖ s svojo zahtevo po odpravi dvojezičnega šolstva povsem osamljena.

Že uvodna generalna debata o proračunu je nudila priložnost, da je v deželnem zboru bilo omenjeno manjšinsko vprašanje. V zvezi s prerakanjem glede posebne podpore, ki naj bi jo dobila Koroška od države za petdesetletnico plebiscita, je namreč komunistični poslanec Raimund ugotovil, da pri

„zahvali koroškemu plebiscitnemu ozemlju“ ne gre toliko in samo za finančno vprašanje, marveč bi moralo biti jubilejno leto 1970 priložnost, da bi slovensko govorečemu prebivalstvu Koroške končno priznali popolno enakopravnost tako na kulturnem kakor tudi na gospodarskem področju.

Posebno živahna pa je postala razprava pri obravnavanju šolstva. FP-jevski poslanec Silla je zahteval ukinitve sedanjega dvojezičnega šolstva ter se izrekel za ustanovitev posebnih slovenskih manjšinskih šol, češ da dvojezična šola zapostavlja otroke, ki niso prijavljeni k dvojezičnemu pouku. Njegove izjave so izzvale zelo osiro reakcijo pri vseh ostalih strankah. Oglasili so se poslanci Gutfenbrunner in Lubas (SPO), Seitschnig (ÖVP) in Raimund (KPO) ter odločno zavrnilo FPÖ-jevsko zahtevo po odpravi dvojezičnega šolstva. Poudarili so, da dvojezična šola prav nič ni slabša od enojezične šole, ne nazadnje pa je naloga šole, kakor je dejal predsednik deželnega šolskega sveta Gutfenbrunner, da vzgaja otroke v državljane skupne domovine, medtem ko bi šole po predlogu FPÖ pomenile geto za manjšino. Poslanec Seitschnig se je prav tako zavzel za ohranitev dvojezičnega šolstva in navedel, da je letos na 77 ljudskih šolah prijavljenih 1485 učencev k dvojezičnemu pouku, kar je 14,08 % otrok. Poslanec Raimund je naglasil, da je čudno, da je dvojezična šola trn v peti prav ljudem, ki vedno spet govori o združenju Evrope. Zahtevo po ugotavljanju manjšine je označil kot zastraševalno gonjo proti slovensko govorečim deželanom ter dejal, da FPÖ že dolgo skrbi tudi za ustrezen psihološki pritisk, da je od leta do leta manj otrok deležnih pouka v slovenskem jeziku; zdaj pa gre FPÖ še dalj, zahteva posebne slovenske šole, kar pa ne pomeni nič drugega kot poskus, da bi napravili konec slo-

Južnotirolsko vprašanje

na poti k dokončni rešitvi

Po dolgoletnih pogajanjih med Avstrijo in Italijo, da bi našli rešitev v vprašanju južne Tirolske, so bili v zadnjem času napravljeni odločilni koraki na poti k dokončni ureditvi tega problema, ki je že vsa leta bremenil odnose med obema državama.

Od minule nedelje naprej, ko sta se zunanja ministra Waldheim in Moro sestala v Kopenhagnu, je namreč začel veljati tako imenovani „operativni koledar“, ki določa posamezne ukrepe za izvajanje avstrijsko-italijanskega sporazuma glede rešitve južnotirolskega vprašanja. Na podlagi dogovora v Kopenhagnu je bil omenjeni sporazum v torek tega tedna na Dunaju parafiran, medtem ko sta se v Italiji vlada in parlament te dni bavila s „paketom“, v katerem je Italija združila vse tiste ukrepe, ki jih je pripravljena sprejeti v korist širše avtonomije na Južnem Tirolskem.

V smislu „operativnega koledarja“ bo italijanska vlada tekom štirih let izvedla vsa določila „paketa“, nato bo avstrijska vlada podala izjavo, da je s tem mednarodni spor med obema državama urejen, za reševanje morebitnih sporov, ki bi se pojavili v zvezi z izvajanjem avstrijsko-italijanskega sporazuma o Južni Tirolski iz leta 1946, pa bo pristojno mednarodno sodišče v Haagu.

Najnovejši odločilni premik v južnotirolskem vprašanju na obeh straneh ocenjujejo kot važen uspeh, ki bo lahko v veliki meri vplival na bodoči razvoj odnosov med obema državama. Pri tem pa se seveda zavedajo, da bo na poti k dokončni rešitvi treba premostiti še marsikatero težavo.

venskemu pouku na Koroškem. Hkrati se je poslanec Raimund zavzel tudi za gradnjo lastnega poslopja za slovensko gimnazijo ter naglasil, da je slovenski kmetijski šoli v Podravljah treba podeliti pravico javnosti.

Razpravo o manjšinskem šolstvu je zaključil pristojni član vlade deželni svetnik Schober (SPO), ki je poudaril, da so manjšinske pravice pač privilegij, ki obstajajo in s katerimi se je večina obvezala, da ne bo izvajala nobenih sprememb, ki bi omejevale pravice manjšine. Predvsem pa je seveda pri vsaki spremembi treba najprej vprašati za mnenje manjšino, kajti — kakor je naglasil deželni svetnik Schober — kdor hoče voditi jasno manjšinsko politiko, brez pristanka manjšine ne sme ničesar napraviti.

Proračunska debata je letos trajala izredno dolgo, namreč 45 ur, kar je po izjavi predsednika deželnega zbora Tilliana nov rekord; med razpravo so se poslanci posameznih strank 113-krat oglašili k besedi. Redni proračun v višini 1.728.023.000 šillingov je bil sprejet z glasovi SPO, ÖVP in FPÖ, za

izredni proračun v znesku 139 milijonov 967 tisoč šillingov pa je glasoval tudi poslanec KPO.

Nov sodni proces

proti „prometnemu šefu smrti“

Nekdanji SS-ovski oficir in sodelavec nacističnega zločinca Eichmanna Franz Novak — znan kot „prometni šef smrti“ — se je ta teden spet znašel pred sodiščem. To je že tretjič, da se pred zagovarjati zaradi obtožb, da je med drugo svetovno vojno kot Eichmannov sodelavec organiziral prevoz več kot 400.000 madžarskih Židov v taborišče Auschwitz, kjer so bili umorjeni.

Pri prvih dveh procesih je bil Novak oproščen, zaradi ostrih protestov po vsem svetu pa je zdaj prišlo do obnove procesa pred porotnim sodiščem na Dunaju.

Ameriške zločine

naj prouči mednarodna komisija

Znani britanski filozof in borec za mir Bertrand Russell je pozval glavnega tajnika OZN U Tanta, naj podpre zamisel o ustanovitvi mednarodnega odbora za vojne zločine, ki naj preučita ameriška grozodejstva v Južnem Vietnamu.

Russell namreč zelo skeptično ocenjuje delovanje preiskovalne komisije, ki jo je za preiskavo omenjenih zločinov ustanovila ameriška vlada, ker meni, da bo ta komisija v najboljšem primeru našla „grešnega kozla“, toda glavni krivci bodo ostali nekažnovani. Zato predlaga Russell ustanovitev mednarodne komisije, ki naj preučita vse dokaze in poslušata vsa pričevanja ter potem izreče svojo sodbo.

Podoben vendar še bolj konkreten predlog pa je iznesel ugledni pravnik in strokovnjak za vojne zločine dr. Robert Kempner, nekdanji namestnik ameriškega javnega tožilca na nürnberškem procesu proti vodilnim nacističnim zločincem. Predlagal je namreč, naj bi vojakom, ki so zagrešili poka v Vietnamu, sodili pred mednarodnim sodiščem v Nürnbergu, tako kot so sodili nacističnim vojnim zločincem po drugi svetovni vojni.

PO VSEJ JUGOSLAVIJI:

Proslave ob dnevu republike

Za letošnji 29. november — dan republike — so bile v Jugoslaviji spet najrazličnejše proslave, akademije in druge svečane prireditve, odkrivali so spominske plošče padlim borcem, praznik pa so obhajali tudi z novimi delovnimi uspehi, z otvoritvami šolskih poslopij in tovarn. Osrednje slavnosti so bile letos v Sarajevu, kjer so za dan republike — kakor obširneje poročamo na drugem mestu — prvič predvajali doslej največji jugoslovanski film „Bitka na Neretvi“.

Ob letošnjem dnevu republike so spet podelili nagrade AVNOJ za ustvarjalnost in delo, ki je splošno pomembno za razvoj SFR Jugoslavije. Od skupno osmih nagrad so jih tokrat štiri prejeli Slovenci, in sicer Miro Cerar s področja športa, akademik dr. Alija Košir iz medicinske znanosti, pisatelj akademik Miško Kranjec iz književnosti in akademik dr. Makso Snuderl iz pravne znanosti.

Med proslavami v Sarajevu je bil predsednik republike Tito proglašen za častnega člana akademije znanosti in umetnosti Bosne in Hercegovine. Od tej priložnosti je imel v sarajevskem Delavskem domu govor, v katerem je naglasil pomen in vlogo delavskega samoupravljanja.

Zmeraj smo poudarjali, je dejal predsednik Tito, da mora biti v socializmu v ospredju človek, proizvajalec in ustvarjalec, ne glede na nacionalno pripadnost. Socializem je zgodovinski proces nacionalnega in socialnega osvobodjanja osebnosti, kar mora pripeljati do tega,

da bo človek postal resnični gospodar svojega življenja in dela. „Naše delavsko gibanje je preveval globok humanizem v predvojnem obdobju, v revoluciji in povojni izgradnji in se izražal tako v ciljih, ki smo si jih zastavili, kot tudi v metodah boja in ustvarjanja nove družbe. Z vizijo novega položaja osvobodjenega človeka smo porušili stari družbeni sistem in gradili novo socialistično družbeno ureditev.“

Ko smo pred devetnajstimi leti — je poudaril predsednik Tito — razmišljali o tem, kako bi zagotovili, da bi bil človek-delavec subjekt v proizvodnji in delitvi, ne pa objekt izkoriščanja, da bi bil zavesten proizvajalec in bi zares razpolagal z rezultati svojega dela, smo ugotovili, da je za to edina pot delavsko samoupravljanje. Danes lahko rečemo, da smo premostili najtežje obdobje in da je socialistična zavest prevladala pri velikanski večini naših delavcev — neposrednih proizvajalcev. Z udeležbo v organih samoupravljanja so se milijoni delavcev usposabljali, da upravljajo proizvodnjo in sodelujejo v vseh družbenih zadevah.

Pri nadaljnjem razvijanju delavskega in družbenega samoupravljanja je posebno pomembna krepitev solidarnosti vseh delovnih ljudi, je dejal Tito in svoj govor zaključil: Kot samoupravna socialistična družba smo dolžni razviti odnose med ljudmi na najvišjo raven in jih stalno bogatiti z novo humanistično vsebino. Pozabiti na delovnega človeka pomeni namreč pozabiti na bistvo in smisel socializma.

Vsako leto — 10. decembra — obhajamo poseben dan, ki je posvečen spominu na veliki duhovni dosežek našega časa: svečano proglasitev človekovih pravic. Kajti 10. decembra 1948 je glavna skupščina Združenih narodov sprejela in razglasila pravice človeka v posebni deklaraciji in jih s tem dvignila na raven zakonitih določil, ki veljajo za vse narode sveta. Od takrat se 10. december vsako leto po vsem svetu obhaja kot poseben praznik — Dan človekovih pravic.

Toda hkrati ko se počastitvi tega dneva pridružujemo z vso solidarnostjo in iskreno zavestjo svoje lastne prisotnosti v boju za te pravice, ne moremo mimo tega, da vedno spet opozorimo tudi na dejstvo, da so pravice človeka sicer sprejete kot mednarodno veljavna deklaracija ter prevzete v zakonodajo posameznih držav, da pa boj za dejansko uveljavljanje teh pravic s tem še nikakor ni končan.

Pri tem mislimo na številne oblike in primere diskriminacije, zapostavljanja, izkoriščanja, zatiranja in preganjanja, ki so jim izpostavljeni posamezniki ali tudi cele skupnosti zaradi narodne pripadnosti in jezika, zaradi barve kože ali veroizpovedi; mislimo pa tudi na velike oborožene spopade, kjer osnovne pravice in svoboščine človeka utaplajo v potokih nedolžne prelite krvi ter jih pokopavajo pod razvalinami porušenih domov in celih vasi.

Tako eno kot drugo je značilno za stvarnost današnjega sveta. Zelo radi in v velikih besedah govorimo o humanizmu, o toleranci, o sožitju in o bratstvu med narodi. Toda v istem trenutku se zapiramo pred stvarmi, ki se dogajajo okoli nas: nočemo priznati, da smo eden od drugega krivični; nočemo slišati prošnji in tožb tistih, ki živijo v neenakopravnosti, v pomanjkanju; nočemo videti, da so najhujšim surovostim izpostavljeni nedolžni ljudje, ki so se znašli sredi srditih sporov in obračunavanju med narodi in celo znotraj narodov.

Ravno zato pa vsakoletni Dan človekovih pravic ni le praznik, posvečen že doseženim pridobitvam, marveč mora biti v prvi vrsti dan opomina in dan opozorila, da boj za človekove pravice še zdavnaj ni končan. Splošna deklaracija človekovih pravic je namreč le podlaga, na kateri moramo vsi — v malem in velikem krogu — graditi naprej svet bodočnosti, ki bo stal na trdnih temeljih, namreč na spoznanju, da je priznavanje in spoštovanje človekovih pravic osnova svobode, pravice in miru na svetu.

Kmetijstvo ni grešni kozel

V naši državi ima kmetijstvo svojevrsten položaj. Če pride do podražilne mlečnih izdelkov, so krivi kmetje in kmetje so vedno spet krivi položaja na trgu z mesom, vseeno, če je tega enkrat preveč ali ga drugič nekoliko primanjkuje. Industriji in trgovini vedno spet uspe, da med prebivalstvom ustvarita videz previsokih odkupnih cen in da pod ta videz skrijeta svoje manipulacije na trgu s kmetijskimi pridelki in z živili.

S to igro na trgu s kmetijskimi pridelki in živili imamo spet enkrat opravka. Tokrat je na vrsti klavna živina ter meso in mesni izdelki. Kakor znano, zadnja leta število krav in telic nazaduje, ker se hoče kmetijstvo znebiti očitka, da preko mere producira mleko. Ker istočasno narašča število volov in bikov, narašča tudi ponudba govejega mesa. Ker tega mesa na domačem trgu ni mogoče docela spraviti v denar, kmetijstvo govejo živino s pospešenim tempom izvažajo. To je končno tudi prav, ker so ob sedanjem povpraševanju na evropskem trgu cene za govejo živino za avstrijske kmete razmeroma ugodne.

Temu pa nasprotuje zvezna gospodarska zbornica, ki je minuli teden od ministra za kmetijstvo zahtevala, naj ukine vsakršen izvoz goveje živine, ker je na domačem trgu ponudba prenizka in zaradi tega cene previsoke. Utemeljitev te zahteve je brez vsake osnove. Letošnji izvoz goveje živine še ni dosti višji od lanskega, uvoz govejega mesa pa je večji kot je bil lani. Tudi cene klavnih govedi niso narasle tako kot se trdi. Po primerjavah v St. Marxu na Dunaju so se od leta 1965 volji podražili za 6,5 odstotka, bikji za 7,4 odstotka, telice za 3,9 odstotka, krave pa za 14,3 odstotka. Podražilne v nobenem primeru niso večje, kot so pri ostalem blagu, s katerim se trguje.

In to kardinalno vprašanje. V času nebrzdane podraževanja na vseh področjih nihče nima pravice, da bi kmetijstvu očital, če tudi njegovi pridelki v ceni nekoliko nara-

ščajo. To tem manj, ker se v povprečju kmetijski pridelki zdaleka niso tako podražili, kakor se je podražilo industrijsko blago in obrtniške usluge. Odnos do kmetijstva je v industrijski družbi in v času naraščajoče blaginje v resnici edinstven. Vsak se ljudem v kmetijstvu brani priznati to, kar v bistvu sam zase zahteva in kar po pravici tudi ljudem v kmetijstvu pripada.

S takim zadržanjem pa tudi celokupnemu gospodarstvu nihče ne koristi. Kakor industrija, tako mora tudi kmetijstvo današnjega časa in prihodnosti imeti možnost svobodnejšega uveljavljanja v zunanji trgovini. Integracija, trgovanje in kooperacija preko

V SLOVENIJI:

Odnosi med državo in cerkvijo

Na seji republiškega zbora skupščine SR Slovenije je pred nedavnim predstavnik izvršnega sveta Pavle Bojc odgovarjal na vprašanje enega izmed poslancev, kako izvršni svet ocenjuje sedanj položaj in perspektivo odnosov med državo in cerkvami v Sloveniji.

V svojem odgovoru je med drugim naglasil, da so odnosi z verskimi skupnostmi v zadnjem obdobju v glavnem normalni in zadovoljivi. Deloma se je celo poglobilo prizadevanje nekaterih predstavnikov verskih skupnosti za sporazumno urejanje odprtih vprašanj. Stopnja pripravljenosti posameznih cerkvenih predstavnikov je dokaj različna. S tem pa ni rečeno, da zlasti pri delovanju rimsko-katoliške cerkve v pokoncilski dobi, ob prehajanju na razne nove oblike in metode dejavnosti ne prihaja do posameznih primerov, ki jih lahko ocenimo kot preseganje zakonito dovoljenih okvirov, oziroma kot tendenco po političnem uveljavljanju katoliške cerkve. To se izraža v raznih oblikah pritiska na občane, v organiziranju kulturnih, socialnih, rekreativnih in športnih dejavnosti in podobnem.

Pričakujemo, je dejal predstavnik izvršnega sveta, da si bodo verske skupnosti trajno prizadevale, da bodo uravnale svoje delo po ustavi, v duhu časa in razmer, v katerih živimo, ter da se bo cerkev držala izključno cerkvenih programov in religioznih opravil. Obojestranski interes zahteva spoštovanje in podporo vsem naporom, ki so usmerjeni k nadaljnjemu razvijanju pozitivnih odnosov med državo in verskimi skupnostmi. Dokler bodo verske skupnosti ostajale v mejah zakonito dovoljene verske dejavnosti, jim bo svoboda delovanja popolnoma zagotovljena. Vsako prehajanje iz verskih okvirov ali vsaka drugačna zloraba dejavnosti, njenega vpliva ali avtoritete cerkve pa bo tudi v prihodnje naletela na najostrejšo obsodbo in ukrepe družbe in njenih pristojnih ustanov ne glede na to, v kakšnih oblikah ali od katerih cerkvenih forumov oziroma posameznikov bi bila taka dejavnost spodbujana ali izvajana.

meja, ki jo z naglim tempom uveljavljata industrija in trgovina, mora biti dopuščena tudi kmetijstvu zlasti na področju mesa in mesnih izdelkov. Zakaj n. pr. stalno uvažamo gospodinjstvo stroje iz drugih držav? Vendar zato, da s svojimi zadostimo partnerje preko meje, ki jih pri nas naročajo. Zakaj potem ne bi istočasno uvažali meso, če je zaradi tega, da pridobimo in obdržimo svoje odjemalce v Italiji in drugod, potrebno, da govejo živino in meso stalno izvažamo? To je v modernem gospodarstvu nekaj naravnega, nekaj naravnega zaradi tega, ker smo že vstopili v čas mednarodne delitve dela. Kmetijstvo pa iz te mednarodne delitve dela ne sme biti več izključeno, kajti drugače bomo kmalu lahko imeli opravka s težavami pri našem celokupnem uvozu enako kot pri izvozu.

(bl)

POŠIROKEM SVETU

NEW YORK. — Skupina dvanajstih držav — v kateri Evropo zastopata Švedska in Jugoslavija — je zahtevala od glavne skupščine OZN, naj pozove obe veliki sili (Ameriko in Sovjetsko zvezo), da kot nujen preliminarni ukrep proglasita moratorij za preizkušanje in postavljanje novih ofenzivnih in defenzivnih strateških raketno jedrskih sistemov. Poleg tega naj bi glavna skupščina OZN pozvala vse jedrske sile, da ustavijo povsod vse poskuse z jedrskim orožjem, odbor za razorožitev pa naj pozove, naj vzame v njuno obravnavo sklenitev sporazuma o prepovedi podzemskih jedrskih poskusov. Končno je omenjena skupina držav zahtevala, da OZN obsodi uporabo kemičnega in bakteriološkega orožja v vseh oboroženih spopadih in pri tem poudari, da je to v nasprotju z ženevsko konvencijo iz leta 1925.

MOSKVA. — V Moskvi je bilo pred kratkim objavljeno skupno sporočilo partij in vlad Bolgarije, Češkoslovaške, Madžarske, Poljske, Sovjetske zveze in Vzhodne Nemčije, ki v zvezi s položajem na Srednjem vzhodu zahtevajo učinkovite ukrepe za uresničitev resolucije varnostnega sveta od novembra 1967 ter priznanje osnovnih pravic palestinskemu Arabcem, ki se bojujejo za narodno osvoboditev.

TOKIO. — Severnovietnamska časovna agencija je objavila vest, da je v zadnjih desetih mesecih umrlo 500 prebivalcev Južnega Vietnama, večinoma otrok in starcev, in sicer zaradi strupov, ki so jih ameriške čete razpršile nad tem ozemljem. Zastrupljenih je bilo v tem obdobju več kot 185.000 ljudi, od katerih jih je 500 umrlo. Opustošenih je več kot 900.000 hektarjev zemlje in pobitih veliko živali.

NEW YORK. — Odbor za socialna vprašanja pri glavni skupščini OZN je brez razprave in soglasno sprejel resolucijo, v kateri Združeni narodi pozivajo vse države, ki tega doslej še niso napravile, da takoj uvedejo ukrepe za preprečevanje neonacističnih in rasističnih organizacij. Poleg tega poziva OZN vse države, naj določijo poseben dan v letu, ki bo veljal spominu na žrtve nacizma, nasilja in rasne nestrpnosti. Odbor je sprejel tudi resolucijo, s katero obsoja Portugalsko in Južnoafriško republiko zaradi poniževalnega in nečloveškega ravnanja s političnimi zaporniki in ujetimi borci za svobodo.

PARIZ. — Francoski in sovjetski strokovnjaki so na sestanku v Parizu razpravljali o sodelovanju pri izstrelitvi manjših francoskih umetnih satelitov, ki bi jih poslali v vesolje s pomočjo sovjetskih raket. Ta načrt naj bi uresničili že leta 1971. Spomladi prihodnjega leta pa bodo na področju Arhangelska izstrelili meteorološke vesoljske postaje z mešano posadko.

RIM. V italijanskem parlamentu je bil izglasovan zakonski osnutek, po katerem naj bi v Italiji dovolili ločitev zakona. Izid glasovanja pomeni pravo senzacijo, saj se je za ločitev zakona izrekel parlament, v katerem je najmočnejša demokratijska stranka, katere člani so se še v dneh pred glasovanjem zbirali na posebnih verskih prireditvah, kjer so molili za to, da v parlamentu ne bi prišlo do takega „pregrešnega“ sklepa. Izid glasovanja pa je razburil tudi vatičanske kroge, ki poudarjajo, da so poslanci z glasovanjem o uvedbi ločitve zakona ravnali proti določilom konkordata.

MOSKVA. — V sovjetski prestolnici so se zbrali najvišji partijski in državni predstavniki sedmih držav članic varšavskega sporazuma, da razpravljajo — kakor je bilo sporočeno — o mednarodnih vprašanjih. Politični opazovalci menijo, da so v ospredju razprav vprašanja odnosov med socialističnimi deželami in Zahodno Nemčijo ter načrtovane konference o evropski varnosti.

BONN. — Zahodnonemški diplomatski predstavniki v Moskvi, Washingtonu in Londonu so prejšnji teden po navodilu svoje vlade podpisali pogodbo proti širjenju jedrskega orožja. Kancler Brandt je ob tej priložnosti na tiskovni konferenci poudaril, da pristop Zahodne Nemčije k sporazumu o prepovedi širjenja jedrskega orožja ni pogojen po oportunističnih vzrokih, marveč hoče biti iskren doprinos k zbliznanju med Vzhodom in Zahodom. Sporazum je doslej podpisalo že 90 držav, ratificiralo pa ga je več kot 25 držav.

RIM. — Socialistična mladinska internacionala je na svojem kongresu v Rimu sprejela sklep o izključitvi sorodnih organizacij iz vzhodne Evrope. Ta sklep so utemeljili s tem, da je prisotnost begunskih organizacij iz vzhodne Evrope v internacionali nesprejemljiva, ker zadobiva pomen provokacije, ki je bila značilna v ozračju hladne vojne. Vloga teh „mladincev“ namreč ni več v tem, da bi predlagali napredne alternative, marveč le v ohranjanju spomina buržoaznih režimov, ki jih je zgodovina pometla.

NOCHMALS:

Abwehrkampf u. Volksabstimmung — Legenden u. Tatsachen

Wir haben schon in der letzten Nummer zu den Ausführungen Dr. Neumanns in einem Vortrag vor der Kärntner Landsmannschaft unter dem obigen Titel Stellung bezogen. Das letzte Mal bestrafen unsere Bemerkungen die sogenannte „Schumy-Legende“, diesmal einige Bemerkungen zu den zwei weiteren Legenden die Dr. Neumann zu widerlegen suchte.

Die 1. Legende betrifft seiner Meinung nach die neuesten Forschungsergebnisse, daß nicht so sehr der Abwehrkampf als solcher für die Kärntner Volksabstimmung maßgebend gewesen sei als vielmehr die diplomatische Tätigkeit der österreichischen Vertretung in Paris.

Mit der Widerlegung dieser angeblichen „Legende“ machte es sich Dr. Neumann sehr einfach. Was können seiner Meinung nach schon auswärtige und nicht einmal aus Kärnten stammende Wissenschaftler, wie Dr. Neck, Dr. Stuhlpfarrer und Dr. Jedlicka Neues zu Tage fördern, wo doch der „Begründer der modernen Zeitgeschichte“ und Kärntner Haushistoriker Dr. Martin Wutte schon alles ausgewertet und zusammengetragen hat, was es an Quellen über den Kärntner Abwehrkampf und die Volksabstimmung gibt. Wuttes Standardwerk sei derart vollständig und erschöpfend, daß man Neues einfach nicht mehr finden könne, mag es sich auch um Quellen aus Archiven, die erst jetzt geöffnet wurden, handeln. Kärnten hat mit dem Standardwerk Wuttes bereits vor 26 Jahren seine Archive geöffnet und da können Historiker und Wissenschaftler auch aus neu geöffneten Archiven keine neuen Aspekte im Bezug auf den Abwehrkampf und die Volksabstimmung zu Tage fördern.

Zu derartigen Ansichten eines Historikers und Wissenschaftlers kann man wohl nur lächeln. Ge-

rade Historiker wissen, daß die Geschichte niemals vollständig erforscht ist und es hat gerade in den letzten Jahren auf diesem Gebiete viele bedeutende Erkenntnisse gegeben. So sind durch Jahrhunderte verehrte Heilige als nichthistorische Personen aus dem Kalender verschwunden und es ist heute so viel wie sicher, daß es Arminius, den Heerführer der Cherusker in der Schlacht im Teutoburgerwald gegen die Römer, gar nicht gegeben hat. Damit bleibt sogar die Geschichte vom „Deutschen Hermann“ und somit „dieses über Jahrhunderte gepflegte und gebührende Stück deutscher Geschichte im Dämmerlicht des Zweifels oder gar in Frage gestellt“. Die neuesten Vermutungen der Historiker geben dahin, daß man die Schlacht im Teutoburgerwald überhaupt nur erfinden hat, um dem mißtrauischen Rom gegenüber die hohen Geldforderungen für die Truppen zu verantworten. Ob hier in Kärnten nicht eine Parallele gegeben ist?

Zur Widerlegung der 2. Legende, daß nämlich nicht — wie Dr. Neck in seinem Vortrag behauptete — in erster Linie die Italiener Kärnten und Österreich bei der Erreichung der Volksabstimmung unterstützten, sondern den USA die entscheidende Rolle zukommt, beruft sich Dr. Neumann wiederum auf das Standardwerk von Dr. Martin Wutte und die dort veröffentlichten Quellen, weist aber auch auf die neuen Forschungsergebnisse der Historikerin Dr. Claudia Kromer hin, die auf Grund des untersuchten Archivmaterials in den USA demnächst in einem Buch veröffentlicht werden. Also hat hier Dr. Claudia Kromer doch noch neues nicht verwertetes Archivmaterial gefunden und läßt Dr. Neumann ihre Forschungsergebnisse offensichtlich nur deshalb gelten, weil sie wahr-

scheinlich mit den Ansichten Wuttes übereinstimmen und nicht, wie die Forschungsergebnisse der Wissenschaftler Dr. Neck, Dr. Stuhlpfarrer und Dr. Jedlicka, den liebgewonnenen Thesen entgegenstehen — wohl nach dem Grundsatz: „Was nicht in den Kram paßt, ist einfach falsch!“ Wahrlich naiv und für einen Wissenschaftler nicht vertretbar! Doch dazu werden sich wohl die Herausforderer selbst melden.

*

Uns interessieren jedoch noch zwei weitere Legenden über den Kärntner Abwehrkampf und die Volksabstimmung, zu denen Dr. Neumann bedauerlicherweise keine Stellung bezogen hat. Das ist zunächst die „Ich-Legende“, wie Dr. Arthur Lemisch dem verstorbenen Dr. Franz Petek gegenüber Steinachers Buch „Sieg in deutscher Nacht“ betitelte. Und schließlich die wohl wichtigste Legende, daß es beim Abwehrkampf und bei der Volksabstimmung nicht um die Zugehörigkeit zu Österreich, sondern zu Deutschland gegangen ist, was sowohl Martin Wutte als auch Dr. Steinacher in ihren genannten Werken oftmals eindeutig betonen.

Es genügt hier auf einige Stellen in Steinachers Buch hinzuweisen:

„Hingegen spielte ein Bekenntnis zu Österreich in unserem Abstimmungskampf so gut wie gar keine Rolle. Unser Propagandamaterial kennt das Wort Österreich kaum... Es war mir stets eine ununstößliche Selbstverständlichkeit, den Abstimmungskampf nicht um den Anschluß an Österreich, sondern um die großdeutsche Zukunft zu führen. Die Stimmen für Österreich sollten die Anwartschaft auf die Heimkehr ins Reich wahren. Weil wir aber wegen der auf „Alldeutsche Umtriebe“ lauenden Interalliierten, vor allem der Franzosen, nicht in

der Lage waren, „Deutschland“ zu rufen, wir „Österreich“ nicht sagen wollten, so wurde unser Kampfruf eben „Kärnten.“ (Seite 317)

„Es kamen Glückwünsche in übergroßer Zahl; viele auch aus dem Deutschen Reich. Sie zeigten uns das erwachte Verständnis unseres Volkes für unseren Kampf. Von Wien kam ein Mißton, der uns aufhorchen ließ: Die Dankkundgebung des Präsidiums des Nationalrates, die in allen Ländern des österreichischen Staates öffentlich angeschlagen wurde, nannte das Ergebnis des Kampfes um Kärnten „einen großen Sieg des österreichischen Staatsgedankens“. Gerade das war der Kärntner Sieg nun nicht.“ (Seite 401)

Sollten diese Zitate aus Steinachers „Sieg in deutscher Nacht“ nicht genügen, sei vor allem auf die diesbezüglichen Ausführungen des „allein zuständigen“ Historikers für den Kärntner Freiheitskampf Martin Wutte hingewiesen: „Und das ist auch der letzte Sinn und die geschichtliche, gesamtdeutsche und mitteleuropäische Bedeutung des Kärntner Freiheitskampfes: Die Kärntner der Jahre 1918—1920 haben durch ihren Kampf mit den Waffen des Geistes und der Faust nicht nur die Freiheit und Einheit ihrer Heimat behauptet, sie haben, getreu den Zielen, für die ihre Vorfahren seit 1848 gestritten haben, durch Einsatz von Gut und Blut auch ihr tausendjähriges Grenzland deutsch erhalten, bis seine Grenzen auch die Grenzen des Großdeutschen Reiches unseres Führers Adolf Hitler wurden.“ (Seite 411)

Handelt es sich hier um eine Legende oder um eine Tatsache? Warum hat Dr. Neumann hiezu keine Stellung genommen? Für das Jahr 1970 wäre die Klärung dieser Legende zweifelsohne wichtiger als eine fragwürdige Polemik gegen die neuesten Forschungsergebnisse ernster Wissenschaftler.

50-letnica ljubljanske univerze

mejniki na poti vztrajnega boja slov. naroda

Jubilej, ki ga letos praznuje slovenska univerza — je na nedavni seji častnega odbora za proslavo petdesetletnice ljubljanske univerze dejal predsednik tega odbora Edvard Kardelj — ni samo njen jubilej in tudi ne samo jubilej naše znanosti, izobraževanja in kulture, temveč je tudi jubilej slovenskega naroda, eden mejnikov na poti trdnega in vztrajnega boja melega naroda, da se kot narod uveljavi, konstituira in svobodno razvija. Kot za mnoge druge, zlasti male narode, je bila tudi za slovenski narod ta pot težka, trda, nemalokrat polna porazov, prinesla pa je tudi uspehe in zmage. Boj za slovensko univerzo je skorajda simboličen za tako zgodovinsko pot slovenskega naroda. Slovenska univerza v resnici ni stara samo 50 let, je poudaril Edvard Kardelj, marveč je trajal boj za visoko šolstvo na Slovenskem celo zgodovinsko obdobje in je bil sestavni del prebujanja slovenskega naroda, njegovega ustvarjalnega, kulturnega in drugega uveljavljanja. Na tej poti so bili že zgodaj doseženi uspehi in vedno znova tudi novi porazi, dokler ni bil pred 50 leti ta boj, čeprav v začetku v skromnem obsegu, načelno vendarle dokončno izbojevan. In prav zato, ker je boj za slovensko univerzo zares dobljen z veliko vztrajnostjo in ustvarjalno sposobnostjo slovenskega naroda, je slovenski narod danes lahko ponosen na ta svoj jubilej.

Osrednje proslave ob 50-letnici slovenske univerze se bodo začele v ponedeljek, ko bodo pred poslopjem univerze na Trgu revolucije odkrili spomenik Josipu Plemlju, prvemu rektorju ljubljanske univerze in znamenitemu matematiku, pred poslopjem fakultete za elektrotehniko pa spomenik Juriju Vegi. V torek bo sprejem zaslužnikov univerze, visokih šol in znanstvenih akademij

pri rektorju ter izročitev spominskih daril. V poslopju Narodne in univerzitetne knjižnice bodo odprli razstavo „Ob 50-letnici slovenske univerze“. Zvečer bo v veliki dvorani Slovenske filharmonije koncert Akademskega pevskega zbora „Tone Tomšič“, nato pa sprejem pri predsedniku skupščine SR Slovenije. Slavnosti bodo dosegle višek v sredo, ko bo v veliki dvorani Sloven-

ske filharmonije slovesna proslava, na kateri bo govoril rektor ljubljanske univerze. Ob tej priložnosti se bodo zvrstili tudi pozdravni nagovori raznih predstavnikov javnosti ter zaslužnikov drugih univerz in visokih šol. V četrtek bodo slovesno promovirali častne doktorje ljubljanske univerze, in sicer poleg uglednih znanstvenih delavcev tudi predsednika SFR Jugoslavije Josipa Broza Tita ter predsednika častnega odbora za proslavo 50-letnice univerze Edvarda Kardelja.

Poleg predstavnikov vseh jugoslovanskih univerz, visokih šol in akademij je ljubljanska univerza povabila na proslavo svojega jubileja tudi 23 univerz iz vzhodne Evrope, 23 univerz iz zahodne Evrope, 21 univerz iz držav Azije, Afrike in Latinske Amerike ter 4 univerze iz Združenih držav Amerike in iz Avstralije.

Za 50-letnico slovenske univerze je bilo pripravljenih tudi več spominskih in znanstvenih publikacij, med katerimi nedvomno zavzema posebno mesto obsežen, okoli 700 strani obsegajoč zbornik o zgodovini slovenske univerze. V njem je profesor Zwitter obdelal zgodovino in boj za slovensko visoko šolstvo do ustanovitve univerze leta 1919, obdobje življenja in dela univerze v letih 1919 do 1945 je orisal profesor Mikuš, medtem ko je razvoj v letih po drugi svetovni vojni prikazal profesor Grafenauer, profesor Kremenšek pa v zborniku obravnava problematiko in gibanje študentov na ljubljanski univerzi.

50-letnici slovenske univerze pa seveda niso namenjene le navedene osred. proslave, marveč name-rava univerza temu pomembnemu jubileju posvetiti celo študijsko leto. Posamezne fakultete bodo pripravile posebne proslave, svoje lastne prireditve pripravljajo tudi študentje, v okviru jubileja bodo odprli dve novi univerzitetni po-

splošji, in sicer poslopje fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo ter novo poslopje inštituta za matematiko in fiziko, prav tako pa se v okvir jubilejnega leta vključuje tudi proslava 20-letnice nuklearnega inštituta „Jožef Stefan“ ter 20-letnice Centralne tehniške knjižnice.

Končno pa bo petdesetletnico slovenske univerze počastila tudi jugoslovanska pošta, ki bo ob tej priložnosti izdala posebno znamko, na kateri je znani slovenski slikar in grafik Božidar Jakac upodobil univerzitetno poslopje v Ljubljani.

Umrli je znani glasbenik Adolf Groebming

V Ljubljani je umrl znani slovenski glasbenik prof. Adolf Groebming, ki je vse svoje življenje posvetil delu za glasbo. Rojen je bil leta 1891 v Trstu, večinoma pa je živel in ustvarjal v Ljubljani.

Groebmingovo delo je bilo zelo obsežno ter je segalo v razna področja. Bil je dirigent pevskih zborov, deloval je kot skladatelj in glasbeni pedagog, zelo bogato pa je bilo njegovo ustvarjanje tudi na področju strokovne literature. Pomembne so njegove razprave iz fiziologije in fonetike, medtem ko med njegovimi

publikacijami zavzema posebno mesto tehtno pisano delo „Zborovodja“, ki je izšlo v treh zvezkih in je pomenilo dragocen prispevek v umevanje in tehniko zbornega dirigiranja. Prav tako je bil prof. Groebming tudi dolga leta urednik revije „Naši zbori“, za katero je prav on dal pobudo in jo leta 1946 tudi uredničil.

„Pokojni Groebming — je o njem zapisal prof. Dragotin Cvetko — je bil požrtvovalen, svojemu delu predan glasbenik: zanj je živel in ga vneto opravljal do konca življenja. Bil je objektivni, dobronameren sve-

tovalec mladim glasbenikom in dober človek plemenitega značaja. Slovenska glasbena kultura mu je marsikaj dolžna in zapisati ga bo morala med osebnosti, ki so izdatno prispevale k njeni rasti.“

„Bitka na Neretvi“ je doživela svetovno premiero

Za jugoslovanski državni praznik je bila v Sarajevu svetovna premiera novega jugoslovanskega barvnega igranega filma „Bitka na Neretvi“, ki ni le doslej največji jugoslovanski film, marveč ga upravičeno prištevajo sploh med največje filmske projekte. Svečane premiere so se udeležili predsednik Tito s številnimi visokimi predstavniki jugoslovanskega političnega, javnega in kulturnega življenja, navzoči pa so bili tudi mnogi svetovno znani filmski umetniki iz raznih držav, ki so sodelovali v filmu.

Premiera filma „Bitka na Neretvi“ je potekala kot pravi svetovljanski filmski dogodek, toda predvsem je bila tudi v znamenju zmagovitega revolucionarnega spomina, kajti film pripoveduje o enem najslavnejših obdobjih v narodnoosvobodilnem boju jugoslovanskih narodov — o četrti sovražnikovi ofenzivi, v kateri so Nemci in Italijani ob podpori ustaških, četniških in domobranskih enot skušali uničiti glavno narodnoosvobodilne vojske, vendar je partizanska vojska pod vodstvom maršala Tita prav z bitko na Neretvi prekrizala načrte sovražnika. Še posebej pa je to

Kakor je veličastna vsebina filma, tako so edinstveni tudi podatki o tem, kako je film nastajal. Sodelovalo je 60 najbolj znanih domačih in svetovnih igralcev (poleg Orsona Wellsa tudi Yul Brynner, Curd Jürgens, Sergej Bondarčuk, Sylva Koscina, Hardy Krüger in mnogi drugi), nadalje 6000 vojakov s 75 oklopnimi vozili, 230 topovi, 22 letali...; snemanje filma je trajalo 18 mesecev in stalno filmsko ekipo je sestavljalo 180 ljudi.

Film „Bitka na Neretvi“ bo po premierah v Jugoslaviji šel tudi v širni svet, kajti že doslej je ga odkupili v mnogih državah. In povsod bo pripovedoval o veličastnem boju jugoslovanskih narodov za svojo svobodo.

Zapisali pa moramo, da smo se z vprašanjem pouka bodisi materinščine bodisi drugega jezika prav temeljito ukvarjali že celo desetletje na Inštitutu za narodnostna vprašanja.

Ob novejšem živahnejšem zanimanju za dvojezično šolstvo se je med drugim izpričalo nekaj nadvse obtožujočih očitkov. Med njimi se zdi najbolj hudo, globlje vsajeno prepričanje, da lahko zgodnja dvojezičnost že sama na sebi škoduje otroku, ker ga preobremenjuje. Ta pomislek seže še zunaj naše ureditve dvojezičnega šolstva, ker se dotika širšega vprašanja: možnosti za bolj ali manj zgoden pouk drugega jezika sploh. Slovencem nam je življenje samo, posebej pa naš položaj v celoti vsiljeval že od zmeraj učenje drugega jezika. Zato terja to vprašanje vsaj informacijo o označenem jedru problema: je škodljivo zgodnje sprejemanje dveh ali več jezikov ali ne?

Na prvem mestu naj zato ob tem zelo občutljivem in zapletenem vprašanju dodamo nekaj pojasnil o zgodnji dvojezičnosti: To pa zato, ker tudi naš zakon o dvojezični šoli obsega osemletko (7—15 let) z nekaj predšolskimi ustanovami.¹¹

Do zgodnje dvojezičnosti imajo danes že zmeraj precej nezaupanja. Ni enotnih pogledov o vrednosti dvojezičnosti. Že sam

Drago Druškovič

Dvojezična vzgoja in izobraževanje

3

(Ponatis iz revije „Teorija in praksa“)

pojem dvojezičnosti in večjezičnosti še ni dovolj pojasnjen (o njem glej kasneje). Tukaj so že začetne težave. Z njimi uvaja svojo razpravo prof. Kainz.¹² Kljub temu pa obravnavajo to vprašanje mnogi posamezniki in znanstveniki, ki imajo zasnovano že vrsto programov za raziskovanje te problematike.

Če je oseba pridobila drugi jezik takrat, ko si je že utrdila materinščino, ni več nevarnosti za kakršnekoli motnje, za iradiacijske (izžarevajoče) in interferenčne učinke različnih jezikovnih sestavin. Materinščina je kljub kateremukoli kasnejšemu vplivu vendarle že vtisnila svoj pečat in prva oblikovala duha. Pri tem primeru opozarja prof. Kainz, seveda ne gre za pristno dvojezičnost, ki si jo pridobimo takrat, ko simultano, neposredno sprejemamo dva jezika.

Kakor smo omenili, je materinščina najprimernejša za pouk. Vzgoji ki je osredoto-

čena na materin jezik, pa mora biti postavljena nasproti internacionalna komponenta, ki naj pomaga družbam (skupnostim), da premostijo meje jezikovne, nacionalne in tudi lokalne kulture. To se zgodi na dokaj popolnejši način, kakor jim to omogoča tradicionalni pouk (H. H. Stern, str. 14, Socialni, politični in gospodarski vidiki).¹³

Nekaj znanstvenikov je raziskovalo določene posledice z vidika jezikovne patologije, in sicer afazijo ljudi, ki govore več jezikov (nezmožnost govorenja). Vprašanje je raziskoval A. Leischner v delu „Die Aphasie der Mehrsprachigen“ (1947). Med negativnimi posledicami navajajo nasprotniki bilingvizma: negotovost glede pojmovne zaloge in dejstvo, da dvojezični v nobenem pojmovnem ustroju ni docela doma; zaradi tega je ogrožena tudi njegova osebnost, manjkajo mu kategorije organiziranja in sistematičiranja za dojetje resničnosti, trdnost in

O manjšinah v Avstriji

Avstrijska javnost in sploh mladina je le slabo poučena o manjšinah v svoji domovini; to velja še posebno za zvezne dežele, kjer ne prebivajo pripadniki drugih narodnosti. Zato je toliko bolj razveseljivo, da je zadnja številka „Osterreich-Hefte“, ki jih izdaja mladinski referat pri nižjeavstrijski deželni vladi pod vodstvom prof. Karla L. Bäuerla, posvečena manjšinam v Avstriji. Prinaša predvsem govor, ki ga je imel generalni tajnik Avstrijske lige za človekove pravice dr. Erich Körner v okviru predavanj mladinskega referata nižjeavstrijske deželne vlade; na prireditvi mladinskega referata pa je sodeloval tudi mešani zbor Kluba slovenskih študentov na Dunaju.

Dr. Erich Körner je v svojem predavanju nakazal prizadevanja raznih mednarodnih ustanov, da bi zagotovile vsem ljudem enake pravice. Poleg teh splošnih človekovih pravic pa je v danih razmerah potrebna tudi še posebna manjšinska zaščita. Ponekod uživajo manjšine kolektivno zaščito, je dejal dr. Körner, medtem ko druge države poznajo le individualno zaščito posameznika. Zametek kolektivne manjšinske zaščite po mnenju dr. Körnerja obstaja v Avstriji v členu 7 državne pogodbe, vendar ta člen vse do danes ni bil realiziran.

Predavatelj je dejal, da k avstrijski zgodovini spada tudi naselitvena zgodovina Slovanov na današnjem avstrijskem ozemlju ter usoda Slovanov v poznejših stoletjih. „Nemško govoreči Avstrijci bi se morali veseliti, da imamo v naših sodržavljanih druge narodnosti mostove v širši svet,“ je poudaril dr. Körner in ugotovil, da njihov obstoj in pospeševanje ne bi smela biti samo zadeva zunanje političnih interesov, marveč naj bi postala srčna zadeva vseh državljanov. „Govorimo raje malo manj o sporazumevanju med narodi in o združenju Evrope, zato pa ravnajmo z Avstrijci drugega materinega jezika ali narodne pripadnosti kot s svojimi brati!“

Mladim poslušalcem je dr. Körner prikazal položaj koroških Slovencev v zadnjih desetletjih in opozoril na njihova pereča vprašanja. Ob koncu je poudaril, da je važno, da se odpravijo razni predsodki, kajti potem bo lažje uresničiti popolno enakopravnost manjšin.

-el.

KULTURNE DROBTINE

● Na povabilo slovenskega PEN kluba je bil pred nedavnim v Ljubljani razgovor med predstavniki slovenskih in koroških pisateljev, navzoč pa je bil tudi predstavnik slovaških pisateljev. Razpravljali so o možnostih in pogojih sodelovanja in ugotovili, da bo v bodoče možno razviti tesnejše stike. Pritegniti nameravajo tudi italijanske pisatelje. Za ta mesec je predviden obisk slovenskih pisateljev na Koroškem.

● Proračun za salzburške slavnostne tedne 1970 znaša skoraj 79 milijonov šilingov, od katerih bo treba 35 milijonov šilingov preskrbeti v obliki subvencij. Za prihodnje leto so bile znatno zvišane tudi vstopnine, ki bodo v najvišji kategoriji znašale za operne predstave do 900 šilingov in za velike orkestrske koncerte do 400 šilingov.

● Geografsko društvo v Münchnu je pred nedavnim slavilo stoletnico svojega obstoja. Ob tej priložnosti je društvo sprejelo za člana tudi nekaj znanih evropskih geografov, med njimi prof. dr. Svetozarja Ilešiča za častnega člana in prof. dr. Vladimírja Klemenčiča za dopisnega člana.

¹¹ Zakon o šolstvu z italijanskim oziroma madžarskim učnim jezikom in o dvojezičnih šolah v Socialistični republiki Sloveniji, Ur. list SRS, št. 420-7/65.

¹² Friedrich Kainz, Psychologie der Sprache, Stuttgart 1965, poglavje: Das Problem der Zwei- und Mehrsprachigkeit, str. 333.

¹³ Op. cit., H. H. Stern, Unesco 1962.

Naši študentje na Dunaju

se zanimajo za problematiko svojega ljudstva

V zadnjem času se veliko piše o koroških Slovencih in ozračje se je nedvomno nekoliko spremenilo v njihov prid. Tudi naše študente na Dunaju je zanimalo, v koliko je to ugodnejše ozračje vplivalo na položaj našega ljudstva. Prav tako so želeli vedeti, kakšno naj bi bilo zadržanje koroških Slovencev ob jubilejnem letu 1970, ko je vendar znano, da so priprave na razne proslave ob petdesetletnici plebiscita že zdaj v polnem teku.

Zato je Klub slovenskih študentov na Dunaju povabil predsednika Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Francija Zwitterja, da je študentom govoril o trenutnem položaju koroških Slovencev ter o pogledih na leto 1970. In lahko rečemo, da je zadnji klubski večer lepo uspel.

Predsednik ZSO je najprej govoril o spremembah v vodstvih posameznih organizacij koroških Slovencev ter o odnosih med temi organizacijami, ki so sicer ugodni, čeprav ne vselej taki, kot bi si jih človek želel. Kratko je omenil obisk predstavnikov obeh osrednjih slovenskih organizacij pri vladi v Ljubljani ter obisk delegacije izvršnega sveta SR Slovenije na Koroškem. Potem je predsednik ZSO nakazal

sedanje stanje manjšinskega šolstva in ugotovil, da samo z morebitno spremembo zakona ne bo mogoče povsem zadovoljivo rešiti problema. Menil je, da je prva naloga osrednjih organizacij koroških Slovencev, da izdelata čimprej skupen šolski koncept. Opozoril pa je tudi na značilno dejstvo, da se nemški nacionalisti poslužujejo istih argumentov kakor nasprotniki dvojezičnega šolstva v Prekmurju. Po

drugi strani pa je treba priznati, da so se govorniki obeh velikih strank in komunistični poslanec med letošnjo proračunsko razpravo v deželnem zboru izrekli odločno za dvojezično šolstvo. V zvezi s šolstvom je predavatelj še dejal, da je zahteve lahko staviti, da pa je terensko delo mnogo težje; toda terensko delo je nujno potrebno, če hočemo povečati število prijavljenih otrok.

Potrebe in zahteve koroških Slovencev so že dolgo časa znane, je naglasil predsednik ZSO, vendar pa kljub številnim obljubam doslej še ni prišlo do gradnje lastnega poslopja za slovensko gimnazijo, še niso bile rešene prošnje glede javne kmetijske šole in neizpolnjena je ostala tudi zahteva po lastnem kulturnem referatu pri koroški deželni vladi. Zato bo v bodoče treba zastaviti vse sile za izpolnitev teh zahtev.

V svojem predavanju je dr. Zwitter utemeljil odločitev Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, da bo tudi pri prihodnjih deželno-zborskih volitvah podprla socialistično stranko; opozoril je, da na socialistični listi prvič na izglednem mestu kandidira zastopnik koroških Slovencev. Končno je obrazložil še stališče ZSO in SPZ, zakaj se ne nameravata udeležiti osrednje proslave ob petdesetletnici plebiscita.

Predavanju je sledila daljša diskusija. Predvsem so študentje razpravljali o možnostih samostojnega nastopa koroških Slovencev pri prihodnjih deželno-zborskih volitvah ter o vprašanju udeležbe ali abstinence pri centralni proslavi leta 1970.

Ciril - Metodova proslava v Celovcu

Krščanska kulturna zveza je minulo nedeljo v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu imela slavnostno prireditev v čast slovanskima blagovestnikoma sv. Cirilu in Metodu.

Ob tej priložnosti je med številnimi obiskovalci te prireditve predsednik Krščanske kulturne zveze dr. Erik Prunč pozdravil tudi vrsto častnih gostov, med njimi celovškega škofa dr. Köstnerja, regensburškega škofa dr. Graberja, mariborskega pomožnega škofa dr. Grmčiča in druge.

Slavnostni govor na prireditvi, ki je bila namenjena 1100-letnici pokristjanjevanja Slovanov, je imel regensburški škof dr. Graber, ki je orisal življenje sv. Cirila in Metoda ter njun doprinos k širjenju katoliške vere med Slovani.

Na prireditvi je med drugimi spregovoril tudi celovški škof dr. Köst-

ner, ki je navzoče pozdravil v obeh deželnih jezikih.

V kulturnem delu prireditve so sodelovali cerkveni pevski zbori iz Roža, Gur in Podjune ter združeni zbor graških študentov in celovških bogoslovcev. Zbori so izvajali stare in druge cerkvene pesmi, medtem ko je skupina Koroške dijaške zveze nastopila z zborna recitacijo.

Mladinski smučarski tečaj

V tej sezoni bo Slovenska mladina spet priredila za svoje člane in prijatelje

SMUČARSKI TEČAJ

ki bo od 3. do 5. januarja 1970 pri Lapšu v Sentjanskih Rutah pod strokovnim vodstvom profesorja telovadbe Roberta Kropivnika.

Cena za prenočišče in polno oskrbo znaša 60 šilingov na osebo in dan; na žičnici veljajo za udeležence tečaja znižane cene.

Udeleženci tečaja se zberejo 3. 1. 1970 ob 9. uri v gostilni Tišlar v Št. Janžu.

Prijave prevzamejo zastopniki Slovenske mladine do najkasneje 30. 12. 1969 oz. je treba udeležbo pisмено ali ustno prijaviti na naslov: Slovenska mladina, Celovec, Gasometergasse 10, tel. (0-42-22) 85-6-24.

Odbor

Objava slovenske gimnazije

Državna gimnazija za Slovence zaključila 1. trimesečje tega šolskega leta v soboto, dne 6. decembra 1969 z razdelitvijo spričeval.

V soboto, dne 13. decembra 1969 ob 10. uri dopoldne bo v modri dvorani Doma glasbe (Konzerthaus) občni zbor Združenja staršev z običajnimi poročili, razrešnico in volitvijo novega odbora.

Istega dne popoldne bo od 13. do 16. ure na Državni gimnaziji za Slovence „DAN STARŠEV“. Starši naj bi izkoristili priložnost, da se pomenijo s profesorji o učnem uspehu svojih otrok.

Ravnateljstvo
Državne gimnazije za Slovence

Koroško kmetijstvo je uspešno prestalo veliko preizkušnjo

Kdor kmetom očita, da se ne znajo prilagoditi potrebam trga, jim dela veliko krivico in nima prav. Najnovejše potrdilo za to je razvoj v proizvodnji krmnega žita, točneje povedano razvoj v proizvodnji koruze. Naša država je morala še pred petimi leti letno uvoziti pol milijona ton krmnega žita, sedaj ga ji ni treba več. Domača proizvodnja koruze in ječmena je v stanju zadostiti povpraševanju za njima.

To je na kratko zaključek tiskovne konference, ki jo je Koroška Raiffeisnova zveza sklicala ob koncu letošnje sezone spravila in sušenja ter odkupa koruze na Koroškem. S te tiskovne konference je mogoče povzeti, da je postala koruza glavna poljščina koroških kmetov. Z njo osejana površina se je v zadnjih štirih letih posredmerila in zavzela letos obseg 11.000 hektarjev. S tem je bila na površini, ki je bila letos v Avstriji osejana s koruzo, Koroška udeležena z okroglo 10 odstotki. Izredno ugodno vreme zlasti jeseni je pripomoglo, da smo letos na Koroškem pridelali 70.000 ton koruznega zrnja. To pa je še enkrat toliko, kolikor ga na leto v deželi potrebujemo.

Tako naglo naraščanje proizvodnje koruze je bilo povezano z velikimi problemi njenega spravila, njenega sušenja ter odkupa in skladiščenja. Vse s tem naraščanjem potrebne investicije so po ocenah pristojnih krogov zavzele obseg 109,5 milijona šilingov. Za setev, gnojenje in škropljenje koruze ter za njeno spravilo in sušenje je sedaj v deželi 13 zadružnih sušilnic, 60 manjših privatnih sušilnic, 100 kombajnov za spravilo zrnja in enako število strojev za drobljenje koruznice.

Koroško kmetijstvo in zadružni-

štvo sta bila torej na letošnje spravilo in sušenje koruznega zrnja dobro pripravljena. Zaradi rekordnega pridelka se je kljub temu kampanja za spravilo in sušenje koruze raztegnila na 6 tednov in bo treba s tem časom tudi v prihodnje računati. Sedaj je večina pridelane koruze že odkupljena. Koroška Raiffeisnova zveza in kmetijske zadruge so jo takoj po sušenju odkupile in vskladiščile okoli 30.000 ton. Ta združna investicija je omogočila, da bodo prišli kmetje takoj do denarja in da se jim ni treba bati, da bi zaradi časovne preobilne ponudbe trpela odkupna cena. Tako se je spet enkrat združna organizacija izkazala za ustanovo, ki je edina v stanju, da odvzame kmetom breme skrbi, ko gre za to, kam s svojimi pridelki in po kakšni ceni jih bo mogoče spraviti v denar.

Koroški kmetje so postali prožni in se znajo prilagoditi zahtevam časa. Agrarnopolitični nujnosti, da se v kmetovanju preusmerijo in se zaradi drage mehanizacije v proizvodnji specializirajo, so tudi tokrat zadostili, kot so svojčas zadostili potrebi, da zagotovijo oskrbo prebivalstva z mlekom in mesom ter s krušnim žitom. Ko je prišlo do viškov mlečnih izdelkov in pšenice, so večji kmetje svojo proizvodnjo usmerili na koruzo, manjši pa na meso. Na obeh področjih pa imajo v zadružnih ustanovah partnerja, ki jim pomagajo, da niso docela izpostavljeni igri liberalne trgovine in da imajo v veliki meri zagotovljen tudi odkup svojih pridelkov. Primer letošnje kampanje za spravilo koruze to resnico najbolj potrjuje. (bl)

REKORD PRI ŐDK:

Prvič 3 milijarde

Avstrijska družba dravskih elektrarn (ÖDK) je prejšnji mesec zabeležila nov rekord v svoji proizvodnji električne energije. Letošnja proizvodnja v elektrarnah ÖDK je 27. novembra dosegla oziroma presegla že 3 milijarde kWh, to je doslej najvišja letna proizvodnja v zgodovini tega podjetja.

Od omenjenih 3 milijard je na vodne elektrarne odpadlo 1.380 milijonov in na kalorične elektrarne 1.620 milijonov kWh. K rekordni proizvodnji so posamezne vodne elektrarne prispevale: Bistrica-Bilčovs 310 milijonov, Kazaze 351 milijonov, Zvabek 316 milijonov, Labor 135 milijonov ter Reisseck-Kreuzeck 268 milijonov kWh. Proizvodnja v kaloričnih elektrarnah pa je znašala: St. Andraž 359 milijonov, Voitsberg 648 milijonov in Zeltweg 613 milijonov kWh; pri tem pa so porabili 1,476 milijona ton premoga.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 85-6-24. — Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. l. Drava, Celovec - Borovlje.

TRIBUNA BRALCEV

Zakaj je še vedno potreben boj koroških Slovencev?

V zadnjem času bralci „Slovenskega vestnika“ spet bolj pogosto pošiljajo uredništvu pisma, v katerih povedo svoje mnenje k raznim vprašanjem. Pa sem si mislil: vruga, ali je dejavnost dijakov slovenske gimnazije res tako majhna, da še nisem bral nobenega pisma kakega sošolca v listu? Ko sem si moral dati — žal — pozitiven (v tem primeru bi rekel: negativen) odgovor, sem se vsedel za pisalni stroj, češ morda jih bom s svojim pismom zbudil iz njihove pasivnosti. Iz istega razloga sem se tudi odločil za temo, ki je značilna in zelo primerna za položaj na slovenski gimnaziji.

Preden lahko odgovorimo na zgornje vprašanje, se moramo vprašati, ali sploh obstoji boj, ali morda ni zaspal, ali pa se skriva za maloštevilnimi koncerti, ki jih prirejajo naši zbori po naših vaseh, (pri tem pa ne upoštevam gostovanj iz Slovenije). Enkrat v letu naša akademija, enkrat na leto osrednja prireditev SPZ v Celovcu in enkrat na leto centralni koncert KKZ. Zadostujejo te manifestacije našega obstoja za obrambo proti tedenskim napadom „KärntnerNachrichten“ in drugih nacionalističnih listov? Emocionalnih govorov sploh ni več slišati; naši predstavniki govorijo približno v istem slogu, čeprav da so ali „titovci“ ali „vatikanci“. Vedno več je slišati o skupnem delovanju obeh narodov v deželi. Vedno večji je napis v „Slovenskem vestniku“, če govori naš deželni glavar o „toleranci“, ki naj jo kaže večinski narod do manjšine. Vsem tistim, ki verjamejo lepim besedam, bi toplo priporočal Herberta Marcuseja esej o „represivni toleranci“.

In kaj je z mladino? Te ne upoštevajo v nobeni organizaciji. Na naši gimnaziji, ki naj bi bila središče mlade slovenske generacije na Koroškem, pa nekateri učitelji naravnost vzbujajo opozicijo, če nas n. pr. ob vsaki mogoči in nemogoči pri-

ložnosti kritizirajo ali celo kaznujejo zaradi nepremišljene uporabe nemškega jezika, če zakričimo „Tor“ namesto lepe slovenske besede „gol“ (= iz angl. „goal“!). Ali pa prepričijo vsako kritično dejavnost dijakov, kar se je najlepše pokazalo ob izidu „dijaških muh“. Tako je slovenska gimnazija ustanova, na kateri se mladi slovenski rod po mojem mnenju vzgaja v popolni pasivnosti — danes do profesorjev, jutri do nemškega šovinizma.

Vse to vpliva na celotno pasivnost našega ljudstva, ki ne misli več samo zase, marveč prepričava misljenje svojim predstavnikom, ki „bodo že prav naredili“. In tako se je tekom časa izgubilo tudi prepričanje, da naš boj ni in ne sme biti zgolj nacionalni boj, marveč bi moral biti tudi razredni boj! Kako že pravi Mao Ce Tung: „Beim nationalen Kampf handelt es sich, wenn man der Sache auf den Grund geht, um einen Klassenkampf... Es ist nur die herrschende reaktionäre Clique, die unterdrückt. Diese Clique kann keineswegs als Repräsentant der Arbeiter, Bauern, revolutionären Intellektuellen und anderen aufklärten Menschen gelten, aus denen die überwältigende Mehrheit der ... Bevölkerung besteht.“

Torej bi lahko ugotovili, da je boj za naše pravice — mislim na aktiven boj, ki ga bojuje vse ljudstvo — več ali manj zaspal. Ne zadostuje namreč le boj v bolj ali manj ostrih besedah neke elite, ki večinoma niti ne predstavlja ljudstva, v kolikor ga sploh gozna; potreben je v prvi vrsti razredni boj, ker to je tudi nacionalni boj. Če pa govorimo o razrednem boju, potem le-ta ne velja večinskemu narodu v celoti, temveč samo gospodi. Kot „proletarski narod, narod proletarcev“ (Ivan Cankar) pa se bherati borimo za naše pravice in za pravice nemških proletarcev, kateri niso sovražniki Nemci, marveč prijatelji-proletarci,

Če se borimo za našo kulturo, če se borimo za enakovrednost naše kulture, se moramo zavedati, da imajo naši nemški tovariši s svojo proletarsko kulturo približno iste težave kot mi. Gospoda se ne boji slovenske besede, se ne boji slovenske pesmi, boji se pesmi in besede proletarskih pisateljev in pesnikov. In kakor je slovenski narod narod proletarcev, tako je tudi naša kultura proletarska v najboljšem pomenu besede. Naša kultura je „kritika in boj“. Te kritike, tega boja se boji gospoda. Tako je tudi razumljivo, da nemško javno mnenje (Bert Brecht: „Die herrschende Meinung: das ist die Meinung der Herrschenden“) nima nič proti naši akademiji ali našim poblebnim pevskim koncertom, se pa takoj razburja, če napovemo partizanski zbor in borbeno pesem.

Tako je tudi pomen naše akademije zgrešen, ker se vedno prilagaja. (Ivan Cankar: „In sploh sem mnenja, da umetnik, ki se je prilagodil, ni več umetnik.“) Iste težave imajo tudi naši nemški tovariši, če hočejo igrati dela nemških naprednih avtorjev, kot n. pr. Berta Brechta; ali naši prijatelji med nemškimi študenti, če igrajo Petra Handkeja ali Wolfganga Bauerja.

Boj za enakopravnost slovenskega ljudstva je boj za enakopravnost proletarskega ljudstva. Naš boj torej ni le nacionalni boj, marveč je predvsem tudi razredni boj. Če se bojujemo za naše pravice, se bherati bojujemo za pravice vseh proletarcev. V tem boju nismo sami; naši nemški tovariši nas podpirajo, četudi velikokrat nevedoma. Boj nem. delavcev za enakopravnost delavskega razreda je torej tudi naš boj. In ko bo prišel dan, ko bo zavladal delavski razred, ne bomo več poznali ne šovinizma in ne diskriminacije. Prav tako dobro se bomo razumeli s soslednim in večinskim narodom, kakor se razumejo naši rojaki onstran meje s Hrvati, Srbi Črnogorci in Makedonci.

Franci Zwitter ml.

Stekleni čudež sredi pragozda

Drzne zamisli slavnih arhitektov

Če se veliko industrijsko združenje odloči, da bo sredi nepretrdnega pragozda, 10 km od najbližjega mesta, kupilo skoraj pol milijona kvadratnih metrov zemlje, potem vsekakor nekaj pomeni. Toda kaj naj bi storilo hotelsko podjetje z zemljiščem, na katerem je normalna temperatura 31 stopinj in je vlaga v zraku vedno skoraj 100-odstotna! Na takem kraju ne pomaga niti veter. Torej ni čudno, da so se v brazilskem mestu Manaus začele širiti različne govorice.

Mesto ob izlivu reke Rio Negro v Amazonko, ki je bilo nekoč središče trgovine s kavčukom, se je naenkrat povečalo za 200.000 prebivalcev. V bližini so namreč našli velika naftna nahajališča. Zrasla je nova naselbina z imenom Nova Olinda, ki ji je dal svoj pečat in mednarodni sloves eden izmed najznamenitejših brazilskih arhitektov Sergio Bernandes. Prišel je v Manaus in se zapilil v zemljišče sredi pragozda. Ljudje so menili, da morajo biti hotelirji povsem nori, če nameravajo na tem koščku zemlje zgraditi vsaj skromno gostilno. Vendar ni bilo tako.

Veliko hotelirsko združenje brazilске letalske družbe Varig je vse dobro preračunalo: območje Amazonke, 3,5 milijona kvadratnih kilometrov deviškega pragozda, bi bilo v znosnem podnebju pravi počitniški raj. Glavno mesto Manaus, ki je oddaljeno od atlantske obale 1500 km, je že samo po sebi pravzaprav nekaj nenavadnega sredi zelene, vroče, vlažne neskončne ravnine. Dvobarvni vodni tok reke Amazonke je velika znamenitost: še 100 km daleč se ob levi rečni obali vlečejo črne vode Rio Negra, medtem ko tečejo ob desni obali bistre vode Amazonke.

Dandanes lahko človek že potuje z avtomobilom po asfaltirani cesti pod 40 metrov visokimi drevesi vzdolž Rio Negra 10 km daleč v pragozd. Kjer se cesta konča, bodo zgradili hotel Tropical Manaus.

Za tistega, ki se navdušuje za sodobno funkcionalno arhitekturo, bo pogled na 105 metrov visoko zgradbo, ki spominja na vodni stolp, prav gotovo veliko zadoščenje. Laiki pa bodo občudovali stebre, v katerih bo vozilo 10 dvigal, in 50 metrov visoki in široki hotel, ki bo imel 12 nadstropij s 432 sobanami. Pravi tehnični čudež je velika kupola. V premeru bo merila 300 m in bo visoka 150 metrov. Na dvojnih jeklenih nosilcih bo steklena streha pokrivala v obliki polkrogla hotel in ves prostor okrog njega. Kupola tehta 8500 ton, pa je kljub temu zelo lahka: 30 kg na kvadratni meter je za tako konstrukcijo izreden dosežek. 70.000 kvadratnih metrov veliko zemljišče bo spremenila v majhen raj. Gost bo sedel sredi pragozda pri temperaturi 22—23 stopinj, relativna vlaga pa bo znašala le 40 do 50 odstotkov. Zunanji zrak bo vsrkaval 50 metrov visoki „dimnik“, potem ga bodo črpali skozi klimatske naprave, ki bodo skrbele za notranje „ozračje“.

Vendar to ni edina posebnost tega nenavadnega hotela. Plavalni bazen s posebnimi napravami za uravnavanje temperature vode, parkirni prostor za 350 vozil, sejna dvo-

rana s 1800 sedeži in kino dvorana za 800 oseb, ki bo imela tri platna in udobne naslonjače — vse to je razkošje, ki je za pragozd prav nenavadno. Omembe vreden je tudi akvarij, v katerem bodo plavale rečne ribe.

Skozi akvarij bo tekla 2,30 m širok steklen predor, po katerem se bodo sprehajali gostje. Hodnik se bo končal v nočnem lokalu, ki bo zgrajen pod velikim ribnikom zunaj steklene kupole. Imel bo stekleno streho in bodo zato gostje iz hotela lahko skozi vodo opazovali tiste, ki bodo sedeli za barskimi mizami tako rekoč na dnu ribnika. Posebnost je tudi park pod stekleno kupolo, po

katerem bodo letali raznobarvni ptiči. Sama hotelska zgradba bo stala na vrhu debelega betonskega stolpa in bo segala 105 m visoko.

Drzni projekt bo veljal približno 200 milijonov šilingov. Hotelska družba išče investitorje po vsej Braziliji. Kdor bo vložil denar, bo oproščen davščin, kajti ta nenavadni hotel bo po predvidevanjih brazilске vlade rabil predvsem turizmu in bo povzročil doliv tujih valut v deželo. Te pa Brazilija nujno potrebuje. Območje okrog Manausa bo oproščeno vseh carin in bo zategadelj izredno privlačno za tuje.

Dežela Amazonke, ki je še vedno najmanj raziskano območje na zemlji, je dežela z veliko turistično prihodnostjo. V rečnih vodah živi približno 1200 različnih užitnih ribjih vrst, da ne omenjamo neštete živali, ki so v pragozdu na voljo lovcem. Kdor se bo zvečer utrujen in prepoznati vrnil z ribolova ali lova, si bo brez dvoma zaželel udobja, park brez mrčesa in prijetno kopel. Vse to bo na voljo v hotelu Tropical Manaus.

Vrh tega računajo investitorji, da bo okrog leta 2000 na tem območju kar mrgolelo poslovnih ljudi, inšpektorjev vseh vrst, iskalcev zlata, diamantov, mangana, nafte, železa in žrgocev z lesom — območje Amazonke je namreč tudi na tem področju med prvimi na svetu.

Torej velika steklena kupola sredi pragozda ni namenjena le brezdelnim bogatašem, temveč tudi poslovnim ljudem. To je vsekakor načrt, ki bo vzbudil v svetu veliko pozornost, po drugi strani pa ima ogromne razvojne možnosti za prihodnost.

Eksplzija človeštva

So mesta preobljudena? So ceste pretesne in vode preveč umazane? Je nevarnost, da bo naraščajoče prebivalstvo preplavilo Indijo in Kitajsko?

Taka in podobna vprašanja se pojavljajo v zvezi z ugibanji, kam bo privedlo čedalje hitreje naraščanje svetovnega prebivalstva. Pri tem stoji navadno v ospredju vprašanje, če in kako bo uspelo zagotoviti tudi zadosti hrane za nove milijarde ljudi. So pa seveda tudi strokovnjaki, ki ob tem razvoju vidijo povsem drugačne probleme. Tak je na primer tudi britanski fizik dr. John Fremlin.

Fremlin je prepričan, da bo človek znal zadostiti svojim potrebam po hrani. Ravno v tem pa je bistvo težave. Prišlo bo namreč do tega, da bo na Zemlji toliko ljudi, da bo toplota, ki jo človeška telesa izžarevajo, postavila mejo človekovemu razmnoževanju.

Svetovno prebivalstvo — in prebivalstvo se bo lahko namnožilo na milijon milijard, vsakih 37 let. V naslednjih 260 letih se bo človek izognil pomankanju hrane z uničevanjem divjačine, s smotnim izkoriščanjem rodovitne zemlje in s pridobivanjem hrane iz morja. Če bodo nadomestili mor. živali s planktonom, se bo prebivalstvo sveta lahko hranilo toliko časa, da se bo med tem lahko trikrat podvojilo, dokler ne bo doseglo 3000 milijard, kar naj bi se po predvidevanjem tega znanstvenika zgodilo leta 2334.

Petkrat toliko ljudi se bo lahko preživljalo, če bodo z ogromnimi vesoljskimi zrcali usmerili sončno toploto na polarna področja in tako otoplili razsežna nerodovitna področja. Če bo ljudi še več, bodo lahko pridobivali sintetično hrano iz energije, mineralnih snovi in odpadkov. Človeška trupla bodo predelali v hrano

Potem pa bo nastal hud problem, pravi Fremlin. Zemlja bo tako na debelo pokrita z ljudmi in stroji, da bo izžarevala ogromno toplote. Zaradi kakih 60 milijonov milijard ljudi, ki jih bo po 120 živel na kvadratnem metru 2000-nadstropnih, klimatiziranih zgradb, bo zemeljska površina žarela oranžno rdeče. To skrajno mejo bo človeštvo doseglo v manj kot 1000 letih, pravi dr. Fremlin in opozarja:

„Odlučiti se bomo morali, pri kakšni gostoti prebivalstva bomo nehali, med današnjo gostoto 0,00006 ljudi na kvadratni meter in med 120 ljudmi na kvadratni meter. Če tega ne bomo storili, bomo požarali stopoma zašli v drugo skrajnost.“

Bomo šli na

MARS?

Kako so si predstavljali vesoljska potovanja pred 18 leti

Celo znanstveniki so si poletje v vesolje zamišljali drugače, kot jih danes doživljamo, če se že niso blagohotno nasmihali vesoljskim prerokom. Precej uglednih znanstvenikov je leta 1951 skoraj zamerilo Haydenovemu planetariju v New Yorku, da je odprl svoja vrata za svetovno posvetovanje o poletih v vesolje. Javnost je bila o tem le skopo obveščena, dokler ni Wernher von Braun napisal serije zelo poljudno napisanih člankov o osvajanju vesolja, ki je ugledala luč dneva v zdaj že pokojni amer. reviji Collier's.

Prvi ljudje, ki se bodo odpravili na polet proti Marsu, se bodo morali potruditi, da bodo doma vse uredili in pustili v najlepšem redu, saj se na Zemljo ne bodo vrnili več kot dve leti in pol.

Polet na Mars je nadvse težaven. 568.000.000 kilometrov dolgo potovanje v eno smer bo trajalo osem mesecev — tudi z raketami, ki dosežejo več tisoč kilometrov na uro. Več kot leto dni bodo raziskovalci morali prebiti na

Rdečem planetu in čakati, da bo prišel ugoden položaj za povratek na Zemljo. Nadaljnji osem mesecev bo minilo, preden bo sedemdeset članov pionirske ekspedicije stopilo na zemljo. V vsem tem času bodo vesoljci morali vzdržati mnoge doslej še neznane napore in ves čas bodo izpostavljeni nevarnostim, katerih večine na osnovi današnjega znanja ni moč predvideti.

Ali bo človeku sploh uspelo priti na Mars? Prepričan sem, da mu bo — toda več kot sto let bo še minilo, preden bo na to nalogo pripravljen. V tem času bodo znanstveniki in tehniki prišli do novih spoznanj o fizičnih naporih na medplanetnih poletih ter o sedaj še neznanih nevarnostih na tujih planetih. Marsikaj novega bomo izvedeli že v prihodnjih petindvajsetih letih, ko bodo znanstveniki lahko opazovali vesolje iz vesoljskih postaj nad Zemljo, kjer njihovih teleskopov ne bo motilo ozračje. Številne koristne podatke pa nam bodo prinesli tudi vesoljci, ki bodo pristali na Luni.

Znanost že sedaj lahko razčleni tehnološke zahteve izleta na Mars vse do poslednje tone goriva. Na osnovi našega poznavanja zakonitosti sončnega sistema, ki je že tolikšno, da, na primer astronomi lahko napovedo sončni mrk na delček sekunde natančno, lahko znanstveniki določijo hitrost, ki bi jo morala doseči vesoljska ladja, če bi hotela pristati na Marsu, smer poti, ki bi se morala križati z orbito planeta v natanko določenem trenutku, način pristanka in ponovnega vzleta z Marsa. Računi dokazujejo, da imamo že sedaj na voljo raketna goriva, ki bi bila primerna za polet na Mars.

V prihodnjem stoletju bo znanost nedvomno odkrila še boljše pogonska sredstva in mnogi tehnološki koncepti, na katerih temelji pričujoči članek, bodo zatonili v pozabo. Kljub temu pa lahko razčlenjujemo probleme poleta na

Rdeči planet že na osnovi tega, kar vemo dandanes. Predvidevamo lahko, na primer, da bo prva ekspedicija na Mars štela sedemdeset znanstvenikov in članov posadke. Zanj bo potrebnih deset velikih vesoljskih ladij, katerih vsaka bo tehtala več kot 4000 ton. Tolikšno število vesoljskih ladij ni le priporočljivo zaradi varnosti, marveč je tudi nujno zaradi ton in ton goriva, znanstvene opreme, živil, vode, kisika in vsega drugega, kar bodo člani ekspedicije potrebovali med enaindesetmesečnim potovanjem.

Vse tehniške podrobnosti je moč izračunati z elektronskim računalnikom. Znanost pa ne more predpisovati pravil človeku; človek je neznana količina in tista šibka točka, zaradi katere polet na Mars ne bo izvedljiv v bližnji, pač pa šele v razmeroma daljni prihodnosti. Sedemdeset vesoljcev bo moralo vzdržati napore in tveganja, kakršnih pred njimi nihče ne bo niti poznal. Nekatere teh težav je treba olajšati — ali vsaj spoznati — preden se bo dolgo potovanje iz teoretičnih načrtov prelevilo v resničnost.

Štiri mesece zdržema bodo člani ekspedicije v stanju breztežnosti. Ako človeški organizem sploh lahko vzdrži tako dolgo obdobje breztežnosti? Posadke raketnih ladij, ki bodo letale med Zemljo in vesoljskimi postajami kakih 1600 kilometrov nad Zemljino površino, se bodo breztežnosti kmalu privadile. Prenašali pa jo bodo morale le po nekaj ur med vsakim poletom. Štirje meseci v breztežnostnem stanju so vse kaj drugega.

Mišice, ki so vajene nenehoma premagovati silo Zemljine težnosti, se med daljšim obdobjem breztežnosti kaj lahko uskočijo in oslabijo, tako kot mišice človeka ki mora dolgo nepremično ležati v postelji ali nositi mavčni oklep. Člane ekspedicije na Mars bi takšna oslabele utegnila resno ovirati: nalogam na neraziskanem planetu bodo lahko kos le krepki možje.

Atomsko sevanje

POVZROČA STARANJE VINA

Radioaktivno sevanje so med drugim uporabili tudi za konzerviranje različnih vrst hrane. Mnoga živila namreč med običajnim postopkom (kuhanje pod visokim pritiskom) zgubijo mnogo redilnih snovi in vitaminov. Strokovnjaki so našli v sevanju gama (oddajajo ga nekateri radioaktivni izotopi) preprosto in učinkovito sredstvo za konzerviranje takšnih živil.

A ameriški zvezni državi Georgiji so opravili poskuse z različnimi vrstami presnega sadja, sadnih sokov, sočivja in tudi alkoholnih pijač. Ugotovili so, da obsevanje z gama žarki znatno izboljša okus mladega vina kakor madeirskega in portskega vina. Določili so tudi najugodnejše doze sevanja, ki izboljšajo lastnosti mladega konjaka. Če se bo ta postopek obnesel in se razširil, bomo nemara že v bližnji prihodnosti brali na etiketah naših buteljk ne samo, koliko procentno je vino, ampak tudi koliko milikirijev sevanja je prejelo...

ZANIMIVOSTI

● Rep je pri kenguruju izredno močan in služi živali za oporo, kadar sedi, hkrati pa tudi kot orožje za napad in obrambo. Pri skokih se mu razširi in pomaga obdržati ravnotežje telesa.

● Na dvoru Aleksandra Velikega v 4. stoletju pred našim štetjem so redili tako velike in divje buldoga, da so jih uporabljali tudi za boje z levji. „Kralj“ živali jim čisto ni bil kos.

● Vsako leto se obnovi več kot 90 odstotkov snovi, iz katere je človeško telo.

● Običaj, da si zaročenca izmenjata prstane, je hebrejskega izvora in sega nazaj v 2. stoletje pred našim štetjem. Okrogla oblika obročkov simbolično kaže, da bi morala biti ljubezen zaročencev brez konca.

● Leta 1618 je v Angliji izšla „Knjiga o športu“. Ker so bile oblasti prepričane, da je ukvarjanje s športom brezplodno in škodljivo, so ukazale, naj vse izvede knjige javno seže.

● Na svetu je okoli 70 slapov, ki so višji od znamenitih Niagarskih slapov.

● Znano je, da so stari Rimljani jedli udobno zleknjeni na divanih ob jedilni mizi. Toda to je veljalo samo za premožnejše sloje; navadni ljudje so že v starem Rimu uživali hrano sede.

● Leta 1641 so pripeljali v Evropo prvega živega šimpanza. Bil je iz portugalske zahodne Afrike in namenjen v Amsterdam, kjer ga je znameniti kirurg Tulp natančno preučil in ga anatomsko opisal.

● Nekatere vrste krastač lahko dosežejo dolžino 20 cm. Živijo po vsem svetu, le v Avstraliji in na Madagaskarju jih ni.

● Zaradi ukripljenosti Zemlje zagleda letalec v višini 3000 metrov sončni vzhod deset minut prej kot prebivalci pod njim.

● Stari Rimljani so znali dresirati krokodile za cirkuške predstave z akrobati.

● V 15. stoletju je prišel v Nemčiji v modo dekolate za moške, ki so tako lahko razkazovali svoja junaška dlakava oprsa.

● Najmanjša opica na svetu je „Opale Pigmea“ iz Brazilije; telo ima dolgo komaj 16 centimetrov.

Pravočasno pomislimo na potrebna darila!

Lepa navada je darovati, zato ne pozabimo nanjo. Z obdarovanjem bomo razveselili svoje najbližje. To ni tako majhna stvar; razveselijo drugega pa je že prava umetnost.

Res je težko zadeti, vendar pa spet ni tako hudo, če obdarovanca dobro poznamo. To so navadno družinski člani in med letom smo prav gotovo slišali marsikatero njihovo željo.

Rekli smo že, da mora darilo razveseljevati. Zato ne bomo otrokom podarjali nove jopiče ali čevlje, ki jih sicer potrebuje, vendar ga ne bodo razveselili, ker je prepričan, da jih bo moral tudi sicer dobiti — torej ne kot darilo ob praznikih. Otrok ima najraje igračo ali knjigo. Malo večji otrok se bo razveselil smučki ali sani. Otroci petih, šestih let, ki so že spretni, se bodo z veseljem igrali s sestavljenkami raznih vrst. Za otroke je izbira igračk kar velika, vedno pa imejmo pred očmi, kaj bo otrok z igračo lahko počel. Če se ne bo mogel igrati zato, ker je za določeno vrsto igrače še premajhen, ali ker se na primer z nagačenim kužkom ne bo igral več kot pet minut, potem smo ga pri nakupu pač položili.

Za odrasle je izbira daril prav tako težka. Vendar pa odrasli — v razliko od otrok — z veseljem sprejmejo darila, ki si jih lahko povežejo na glavo, obujajo na noge ali ovijejo okoli vratu. Izbiramo lahko med šali, med toplimi volnenimi nogavicami, smučarsko kاپو za smučarja in podobno. Skratka, oblačilnih predmetov skoraj ne zmanjka, poiščemo morda le malo originalnejše, če je darilo namenjeno mladim, in klasično, če je za starejše.

Tudi za prijatelje, ki jih obiščemo ob praznikih, pripravimo nekaj malega. Tukaj pride prav morda kakšna bonboniera ali steklenica boljše pijače.

Navadno skrbi pri hiši za vsa darila samo žena, nanjo pa se nihče ne spomni. Zadnji trenutek mogoče mož, ki ji stisne v roko nekaj denarja, češ, da bo sama najbolje vedela kupiti. Ali ne bi bilo bolje, če bi enkrat hčerka izbrala za mamo primerno darilo?

Najbolj važno pa je, da pravočasno mislimo na to, da bo treba oskrbeti darila. Ne samo zato, ker je zdaj izbira še mnogo večja, marveč tudi zaradi tega, ker v zadnjem trenutku ne bo več časa, da bi temu opravku posvetili dovolj pozornosti.

Proč z utrujenostjo!

Po utrudljivem delavniku to otrite stopala z grobo brisačo in jih premažite s kolonjsko vodo.

● Stopite v kopalno kad, tako da vam mrzla voda sega do gležnjev. Dvajsetkrat zapored se postavite na prste, tempo nožne telovadbe pa naj bo vedno hitrejši. Na-

● Negovan videz ustvarja jo tudi urejeni lasje. Dobro jih skratčite in vtrite v lasišče kolonjsko vodo.

● Masaža vratu, rok in nog bo poživila vaš krvni obtok.

● Uležite se na posteljo, raztegujte roke in noge ter pri tem močneje dihaite. Tudi

zehanje bo prav dobrodošlo.

● Oči si umijte v blagem kamiličnem čaju ali pa denite za pet minut na veke hladne obloge.

● Roke si namažite s suho kremo in si jih posipajte z dišečim talkom.

● Še minuto — dve za obraz in vaš videz bo brezhiben, v družbi boste sproščeni, kajti utrujenosti ne čutili več.

zrnca. Za krajše polete namenjene vesoljske ladje oz. njihove najpomembnejše dele — pogonske naprave, rezervoarje za gorivo, kabine in skladišča opreme — lahko zavarujemo z lahkim kovinskimi oklepi, imenovanimi „meteoritski odbijači“. Med šestnajstmesečnim poletom na Mars in nazaj pa utegnejo vesoljske ladje naleteli na mnogo večje meteorite. Znanstveniki so ugotovili, da je gostota večjih meteoritov v bližini Rdečega planeta mnogo večja kot okoli Zemlje. Če bi ob vesoljsko ladjo zadel meteorit, velik kot nogometna žoga, bi jo lahko nepopravljivo poškodoval. Če tako velik meteorit, ki drvi z bliskovito naglico, naleti na trden objekt, eksplodira z močjo 45 kilogramov trinitrotoluola. Lahko si predstavljamo, kolikšno škodo bi taka eksplozija povzročila v kabini vesoljske ladje. Na srečo so tako veliki meteoriti tudi blizu Marsa zelo redki.

Zelo verjetno pa je, da bodo ob vesoljske ladje v bližini Rdečega planeta zadevali meteoriti, veliki kot kovanec, ki bodo prebili zaščitni kovinski oklep. Če bodo v notranjosti ladje naleteli na trden predmet, bodo eksplodirali, sicer pa bodo prebili oklep še na drugi strani. Tudi če tak meteorit ne bi poškodoval kakega člana posadke ali bistvenega dela pogonskih naprav, bi povzročil znatno škodo: če se vesoljecem ne bi posrečilo zamašiti luknje v oklepu, bi se pritisk v vesoljski ladji znižal, tako da bi jo verjetno morali zapustiti. (Astronomi računajo, da bodo med človekovim potovanjem na Mars in nazaj meteoriti nepopravljivo poškodovali eno izmed desetih vesoljskih ladij.)

Če bi meteoriti uničili eno izmed vesoljskih ladij, namenjenih na Mars, to še ne bi bila katastrofa. V sili bodo vesoljci lahko poškodovano ladjo brez težav zapustili. Vseh deset ladij bo namreč imelo na krovu majhne rakete,

Poskusite!

Palačinke tako in drugače

Za palačinke potrebujemo jajca, moko in tekočino. Pripravljene z mlekom so palačinke mehke, zato uporabimo mleko za zvite palačinke. Pripravljene z vodo, mlekom ali pivom, je cvrtje krhko in hrusta. Za zvite palačinke napravimo redko testo, gosto testo pa pripravimo za palačinke, ki jih polnimo s sočnim sadjem. V ponev damo po okusu mast, presno maslo, rastlinsko mast ali olje. Palačinke se najbolj posrečijo, če počiva testo vsaj uro, preden jih začnemo pečiti.

SIR V SRAJCI

Dodatki: 400 gr. mehkega sira, 150 gr. moke, 1/2 litra belega vina ali vodo, 1 jajce, ščepec soli. Sir narazemo na dva prsta široke in 1 cm debele pravekotine, jih pomočimo v gosto testo za palačinke, spečemo v masti in serviramo s solato.

PALACINKE S SLANINO

Dodatki: 100 gr. moke, 1/2 litra vode, 4 jajca, ščepec soli, sesekljani drobnjak ali peteršilj — 100 gr. prekajane slanino, 1 velika čebula, 4 kruhki.

Priprava: Na masti segrejemo na kocke narezano slanino, dodamo sesekljano čebulo, nato pa drobno narezano kruhke in vse skupaj opravimo zlatorumeno. Za vsako palačinko damo nekaj te mešanice v ponev s segreto mastjo in vlijemo nanjo tenko plast testa ter opečemo z obeh strani. Priloga: presna solata.

PALACINKE Z BANANAMI

Dodatki: 150 gr. moke, 1/2 l mleka, 4 jajca, sol, ščepec soli, mast. Nadjev: 4 banane, limonin sok, sladkor, čokolada, konjak ali žganje. Priprava: Iz tekočega testa spečemo majhno, tanke palačinke. Za nadjev zmečkamo banane z vilicami in jim primočamo limonin sok in po okusu sladkor. Palačinke namažemo z nadjevom, jih zvijemo ter pokapamo z zmečkano čokolado in žganjem.

PALACINKE S SNEGOM

Dodatki: 200 gr. moke, 1/2 litra vode ali mleka, 2 jajci in 4 rumenjake, sol, mast, marmelada, 250 gr. sladkorja in sneg iz 4 beljakov. Priprava: Pripravimo testo, spečemo palačinke, jih tenko namažemo s marmelado, zvijemo in drugo na drugo položimo na z maščobo namazan pekač. Naredimo trd sneg iz 4 beljakov, dodamo tretjino sladkorja in krepko stepemo, da se sladkor dobro zmeša s snegom. Preostali sladkor z žlico rahlo primešamo snegu. Zdaj premažemo palačinke s snegom in jih zlatorumeno spečemo v zmerno topli pečici.

Če je stanovanje vlažno,

postavite v vsak prostor posodo z negašenim apnom, ki vpija vlago iz zraka, in jo pustite tam, dokler apno ne razpade. Razen tega prostore večkrat dnevno temeljito prezračite. Brž ko nastopi toplejše vreme, naj bodo okna čimveč odprta, po možnosti ves dan.

Če je vlaga prodrla v omare, sešijte majhne vrečice iz frotirnega blaga in položite vanje nekaj koščkov kafe. V vsako omaro obesite po eno vrečko; če je vlaga zelo močna, po dve. Kafa bo pritegnila vso vlago v vrečke, ki jih morate večkrat zamenjati s suhimi.

V vlažnih prostorih se često pojavlja tudi duh po plesni, ki je vse prej kakor prijeten. Le-ta bo povsem izginil, če boste dodale vodi, s katero pomivate tla, okna in vrata ali pohištvo, nekaj terpentina, salmiaka ali lizola (na eno vedro vode veliko žlico enega teh sredstev). Plesen z zidov odstranite tako, da jih obrišete s krpo, ki ste jo namočile v raztopini enega dela salicilne kisline in petih delov špirita. Plesen bo takoj izginila in se na očiščenihi zidovih ne bo več tako kmalu pojavila.

tako imenovane vesoljske taksije za izlete med ladjami v konvoju. Če vesoljci iz kakršnegakoli razloga ne bodo mogli uporabiti vesoljskih taksijev, bodo imeli na voljo skafandre in raketne pištole, s katerimi bodo lahko prišli do najbližje vesoljske ladje. Ovirala jih ne bosta niti zračni pritisk niti težnost pa tudi hitrosti ne bodo čutili. Po vesolju bodo potovali s hitrostjo več kot 112.000 kilometrov na uro, vendar se tega ne bodo zavedali nič bolj, kot se mi na Zemlji zavedamo, da se vsaka molekula našega telesa vrtili okoli Sonca s hitrostjo 106.560 kilometrov na uro.

Znanost bo prej ali slej rešila problem kozmičnih žarkov, meteoritov in drugih naravnih pojavov v vesolju. Tveganje, ki pri tako dolgem vesoljskem poletu pomeni človek, pa bo še vedno ostalo.

Človek mora dihati in se varovati pred mnogimi boleznimi. Mora se zavarovati in zaščititi pred psihološkimi težavami, izmed katerih jih precej sploh še ne poznamo.

Kako naj znanstveniki v vesoljskih ladjah in bivališčih, ki jih bodo vesoljci postavili na Marsu, ustvarijo primerno ozračje? V nepredušno zaprtih prostorih, v katerih se ljudje zadržujejo nekaj dni ali tednov, lahko brez večjih težav nadomeščajo porabljeni kisik ter iz zraka odstranjujejo ogljikov dioksid in druge škodljive primesi. Podmorniški tehniki so ta problem že davno rešili. Običajna podmornica pa se po kratki plovbi pod vodo dvigne na površje, izpiha izrabljeni zrak in ga nadomesti s svežim.

V vesolju in okoli Marsa ni zraka. Vesoljci, ki bodo obiskali Rdeči planet, bodo morali imeti s seboj kisika za enaintrideset mesecev.

(Konec v prihodnji številki)

za oddih in razvedrilo

ROBERT ANDREA

SLED OVI

Dekličino truplo je ležalo na kopicah slame. Rumeno beli kimono na njem je bil raztrgan in del telesa razgaljen. Oska črta strnjene krvi se je bila razlila od leve strani ust, — kar je bilo najvažnejše — ozko krvavo sled krogle je bilo videti na senčeh.

Mitsuo Vatanaba, inšpektor tokijske centralne policije, je pozorno opazoval zdravnika:

— In kaj ste našli, doktor? — je vprašal.

— Ne dosti. Še enkrat, samo še bolj skrbno, jo bom moral pregledati v centralni mrtvašnici. Mislim, da je krogla obtičala v možganih.

V hiši so bile tri sobe in kuhinja. Inšpektor se je napotil v dnevno sobo. Ko se je pozorno razgledal po prostoru, je opazil nekaj sveže zemlje na tleh. Takoj je poklical uniformiranega policajca.

— To so sledovi, — mu je rekel. — Pokličite laboratorij in napravite odtise. Ne odidite, preden jih ne bodo napravili. Ali ste razumeli?

Zatem je inšpektor odšel v sosednjo sobo. Zagledal je mlado dekle, ki je klečalo za majhno mizo. Po njegovih presoji ni mogla imeti več kot petindvajset let. Imela je dolge, gladko počesane črne lase. Bila je lepa, a njene oči, črne in objokane, so izražale bol. Na sebi je imela evropsko oblačilo: belo svilen bluzo in modro krilo.

— Oprostite, da vas motim, — je dobrohotno dejal inšpektor, — vendar morate razumeti, da ne smemo izgubljati časa, če želimo najti morilca. Povejte mi, gospodična Nakamura, ali imate koga na sumu, ki bi utegnil biti morilec vaše sestre?

— Ne, — je odgovorila, — zato me je njena smrt tudi tako zelo prizadela. Če je kdo zaslužil smrt, sem jo zaslužila jaz. Ona je bila tako dobra in sladka deklica, inšpektor... Najbolj srečna je bila, če je lahko komu kaj pomagala, če je lahko koga osrečila.

Za hip se je inšpektor zmedel, nato je pristavil:

— Ali je vaša sestra imela kakega prijatelja? Koga, ki se je je naveličal in ki je želel, da bi se je odkrižal? Kaže, da se je z nekom borila, preden je bila ubita...

— Ne, — je odgovorila. — Družila se je samo z ljudmi iz uglednih družin. Nihče od njih ji ne bi mogel storiti nič žalega.

Medtem ko je inšpektor pregledoval sobo, se mu je pogled ustavil na fotografiji, ki je stala na toaletni mizici. Moški, ki ga je kazala slika, je bil očitno tujec.

— Oprostite, da se mešam v vaše zasebno življenje, toda tale fotografija... Ali je bil to prijatelj vaše sestre?

— Ne. Kimiko se je družila samo z Japonci. To je eden od mojih znancev.

— Kako mu je ime, če smem vprašati?

Ker se je deklica obotavljala, je inšpektor pristavil — Morate mi odgovoriti odkrito, če želite, da izsledimo morilca vaše sestre.

— Ime mu je Philip Reed... Američan... Novinar. Toda on tega nikakor ni storil!

Inšpektor je domneval, da Američan ni poročen, toda takoj je spoznal, da se je zmotil, ker je na roki žene, ki mu je odprla vrata, opazil prstan.

Odvedla ga je v sobo in zagledal je visokoraslega Američana, ki je ležal na širokem divanu.

Ko se je predstavil, je inšpektor zaprosil gospo, naj se za hip odstrani.

— Gospod Reed, neko deklico smo našli ustreljeno. Njeno ime je Kimiko Nakamura. Ali ste jo poznali?

Reed je naglo vstal.

— Kimiko umorjena? Zakaj? Kdo bi bil mogel to storiti?

— Morilec jo je ustrelil s pištolo kalibra 38 milimetrov, — je pove-

dal inšpektor. — Vsi znaki govore za to, da je deklico napadel neki pohotnež, toda osebno sem prepričan, da to ni točno. Ali ni to zanimivo?

— Vsekakor. Toda kakšno zvezo ima to z menoj?

— Govoril sem z njeno sestro. Povedala mi je, da je vaša prijateljica. V kakih odnosih ste bili z njo, gospod Reed?

— Pa no... Bila sva si zelo blizu... Toda ne vidim, kako zvezo ima to z umorom...

— Torej je zdaj vse jasno! — je naglo dodal inšpektor. — Bodite tako prijazni in prinesite svoj revolver, nato pa pokličite svojo ženo.

Reed se je nekaj obotavljal, nato

Aforizmi

● Življenje je kakor jedilni list: kar je na njem najboljše, je že prečrtano.

● Tiste velike osebnosti, ki mislijo, da bo za njimi ostala praznina, res nimajo o sebi najboljšega mnenja.

● Moda je tisto, kar odhaja iz mode.

● Večnost je zelo dolga, zlasti proti koncu.

● Nikar ne berite med vrsticami tam, kjer vrstic sploh ni!

● Ljudje, ki malo vedo, ne živijo slabo — glavno je, da o vsakem nekaj vedo.

● Toliko so nas prepričevali, da mobilizacija še ne pomeni vojne, da smo nazadnje začeli verjeti, da zaroka še ne pomeni ženitve.

je počasi vstal in stopil do vrat, ki so vodila v sosedno sobo. Odprl jih je in poklical ženo. Prišla je vznemirjena in bledih lic.

Inšpektor je počakal, da je Reed prinesel revolver, nato je rekel:

— Gospa, vi ste vedeli, da je vaš mož imel zvezo z gospodično Joko Nakamura?

Žena je motrila revolver v inšpektorjevih rokah in — obotavljajoč se — priznala:

— Da, vedela sem...

Medtem ko je bil Reed ves prepaden, je inšpektor nadaljeval:

— Ali ste kdaj obiskali hišo gospodične Nakamura?

— Na to vprašanje ne bi hotela odgovoriti... — je rekla polglasno.

— Laura! — je vzkliknil Reed.

— Ti nisi! Ti nisi mogla...

— Bili ste zelo previdni, gospa, — je pristavil inšpektor, — toda ubili ste napačno dekle. Niste vedeli, da ima ljubimka vašega moža sestro.

Ko ste stopili v hišo in našli Kimiko, ste jo na mestu ubili, ker niste vedeli, da ona ni imela razmerja z vašim možem. Njena sestra se je vrnila malo pozneje in našla truplo svoje sestre.

Poskušali ste umor prikazati tako, kot bi ga bil izvršil kak neuravnotežen človek, da bi s tem policijo speljali na napačno sled. Pri tem ste na nekaj pozabili: zdravnik je ugotovil, da med dekletom in morilcem ni bilo borbe.

Ko je pogledal na visoke podpetnike gospe Reed, ki se je spustila na divan, je inšpektor nadaljeval:

— Imate zelo lepe čevlje, gospa. Koliko časa živite na Japonskem?

— Že nekaj let, a kako zvezo ima to z...?

— Mi Japonci imamo lep pregovor, ki pravi, da ljudje s slabimi nameni nikoli niso dovolj pazljivi. Bili ste tako prevzeti od želje po umoru, da ste pozabili sezuti čevlje, preden ste stopili v hišo. Pred vhomom smo našli odtise vaših podpetnikov. Ker je poprej deževalo, ste prinesli v hišo tudi nekaj blata. Pozabili ste na eno od prvih navad, ki se jih vsak tujec nauči po prihodu na Japonsko. Odtisi vaših čevljev na tleh so me napotili, da poiščem morilca med tujci.

Vedel sem, da noben Japonec, tudi morilec, nebi pozabil sezuti čevljev, preden stopi v hišo. Naša slavna tradicija je zelo močna.

Inšpektor je počasi vstal in rekel odločno: — Morate priti z menoj, gospa Reed.

ZA BLIŽNJE PRAZNIKE:

Knjiga - najlepše darilo

■ BESEDA IVANA CANKARJA, izbor odlomkov iz njegovih del, miniaturna izdaja, vezana v svilo	šil. 62.—
■ France Bevk: MOJA MLADOST, pisateljevi spomini na mladost, 220 str., ilustr., polusnje	115.—
■ Dr. France Prešeren: POEZIJE, faksimile prve izdaje, v kaseti	200.—
■ IZ RODA V ROD DUH IŠČE POT, antologija slovenske umetne pesmi, 432 str., br.	67.—
■ Ivan Cankar: EROTIKA, faksimile 1. izdaje, 128 str., us.	72.—
■ Mimi Malenšek: POSLUŠAJ ZEMLJA, biografski roman o Jakobu Petelinu-Gallusu, 684 str., ppl.	111.—
■ France Prešeren: POEZIJE IN PISMA — Anton Slodnjak: PREŠERNOVO ŽIVLJENJE, dve knjigi skupaj	198.—
■ Lev N. Tolstoj: VSTAJENJE, kritična podoba razmer v stari Rusiji, dve knjigi skupaj 552 str., br.	50.—
■ Honore de Balzac: OČE GORIOT, roman o pretirani očetovski ljubezni, 216 str., br.	20.—
■ Erich M. Remarque: NEBESA NE POZNAJO IZBRANCEV, roman o avtomobilskih dirkalcih, 272 str., ppl.	70.—
■ Charles de Gaulle: VOJNI SPOMINI, biografska izpoved bivšega predsednika Francije, dve knjigi skupaj 1370 str., pl.	438.—
■ Hans H. Kirst: ZADNJO KARTO IZIGRA SMRT, roman o največjem vohunu dr. Sorgeju, 386 str., polusnje	100.—
■ James A. Michener: SAYONARA, ljubezenski roman, 234 str., pl.	46.—
■ SLOVENSKE GRAMOFONSKE PLOŠČE	
■ STARE CERKVENE PESMI za božični čas, poje zbor slovenskih madrigalistov	80.—
■ MAJOLKA KAJ SI ST'RILA, 10 napevov o vinu, pojo člani Slovenskega okteta	70.—
■ PARTIZANSKE PESMI poje Partizanski invalidski pevski zbor, 21 pesmi na štirih ploščah, v kaseti iz umetnega usnja	108.—

Posamezne knjige lahko naročite tudi po pošti
KNJIGARNA „NAŠA KNJIGA“ CELOVEC WULFENGASSE

Za dobro voljo

„Oglejte si tole kokoš, natakari! Saj je je sama kost in koža!“

„Kakopak — ali bi mar radi tudi perje?“ predrzno odvrne natakari.

„Ali smem z vašo hčerko na sprehod?“

„Obžalujem, vendar vam tega ne morem dovoliti.“

„In zakaj ne, ali mi morda ne zaupate?“

„Nasprotno! Popolnoma vam zaupam.“

„Potemtakem svoji hčerki ne zaupate?“

„Tudi njej zaupam. Le vama obema skupaj ne zaupam.“

„Zakaj pravzaprav tako nerad ho- diš v šolo, Binček? Ali ti učitelj ni všeč?“

„To bi bilo še najmanj. Meni gre le za princip!“

Ona: „Prav tako vreme je bilo ti- sto noč, ko si mi razodel ljubezen, se spominjaš?“

On: „Kako ne! Strašna noč je bila!“

Dušan je na obisku pri lepi, mla- di soprog svojejga šefa.

„Ne bodite no tako nervozni, mo- jega moža še dolgo ne bo domov.“

Kmalu zatem zazvoni telefon. Že- na mirno vzame slušalko in ko jo spet odloži, se obrne h gostu: „No, vidite, saj sem vam rekla. Pravkar je klical mož, ki ima baje z vami nujen sestanek.“

Ivo in Ančka se odpravljata z vlaka.

„O, groza, Ančka, najin koveček so ukraali,“ ves bled vzklikne mož.

„Ne razburjaj se,“ ga miri žena.

„Nič se ne more zgoditi, saj imam ključke jaz.“

„Natakari, kako stare so te žem- lje?“

„Tega vam, na žalost, ne morem povedati!“

„Zakaj ne?“

„Ker sem tu že le tri tedne.“

„Ali si slišal, Bine je zadnjič po teku na dva kilometra preskočil še meter osemdeset v višino.“

„Prava reč, pri takem zaletu!“

„Najpametnejši davek bi bil da- vek na lepoto pri ženskah.“

„Zakaj?“

„Ker bi ga vsaka ženska hotela plačati.“

Karl Erich Soja

Svetovno čudo

Vozil sem se v tramvaju še z nekim potnikom. Vožnja je bila vsaj zame izredno dolgočasna.

Moj sopotnik se je na prvi pogled zdel čisto povprečen človek. Bil je srednje postave, srednjih let in verjetno tudi „srednje“ pameti. Zdelo se mi je, da mi je v nekaterih rečeh podoben in zato me še celo ni mogel zanimati.

Bil sem tembolj presenečen, ko je nenadoma spregovoril. Dejal je:

„Odkril sem način, kako bom postal slaven po vsem svetu.“

Ko sem si nekoliko opomogel od presenečenja, sem vljudno dejal:

„Zanimivo! Le kako se vam bo posrečilo?“

„Tako, da bom izvedel originalno cirkuško točko, ki je ni bilo še nikjer videti. Naj vam jo opišem: v areno vstopata dva uslužbenca in nosita rekvizite. Sta v uniformah. Dolgo časa sem razmišljal o barvi uniform. Ali naj bo rdeča ali zelena. Odločil sem se za rdečo. Ta je sedaj moderna.“

„Odlično!“ sem vzkliknil, kot bi me zadeva resnično zanimala.

„Rekvizite naj bi tvorili miza, akvarij, nekaj zlatih ribic in pol ducatov kapeljnov. Akvarij naj bi bil iz plastične mase, da se na potovanjih ne bi razbil. Dosti bom povaloval. Verjetno bom gostoval tudi v Ameriki. Torej, ko bosta uslužbenca postavila rekvizite sredi arene, bosta odšla. Potem pridem v areno jaz. Nisem se še odločil, ali bom nosil frak ali navadno obleko. Verjetno bom kar v navadni. Seveda lepši od te, ki jo imam sedaj na sebi.“

Pri tem je kritično pogledal svojo dokaj ponošeno obleko.

„Torej vstopim v sredino arene in se priklonim. Ne pregloboko, pa tudi ne preveč oholo. V trenutku, ko pridem na sredo arene, orkester preneha igrati. Vam je jasno? Skoraj ves program bo potekal brez glasbene spremljave. Po tem povem gledalcem, da je moja ločka nekaj veličastnega.“

„Nato potopim roko v akvarij, potegnem kapeljna, drobčenega in nič hudega slutečega, ter ga zavihitim visoko pod kupolo, kjer izgine.“

„Izgine?“ ga vprašam, zdaj že skoraj občudujoče.

„Da, izgine. Popolnoma. V zraku se razkroji. Zdaj potegnem iz akvarija zlato ribico in jo prav tako vržem v zrak. Potem vržem še enega kapeljna. Sledi zopet zlata ribica, potem kapelj in tako naprej, vse dokler je še kaj živega v akvariju. Potem pride na vrsto še akvarij. Zavitim ga pod kupolo, kjer izgine. Nato primem še mizo in jo tudi zavihitim. Gledalci strmijo... in gledajo v zrak: mize ni nikjer.“

„Priklanjam se in odhajam iz arene. Glasba začne spet igrati. Ker igrajo predolgo, postajajo gledalci že nestrpni. No, nič ne de, zato bo učinek na koncu toliko večji. Glasba utihne in v areno stopata spet ista uslužbenca in prineseta leseno korito, napolnjeno z vodo. Potem odideta. Vstopim v areno in se ustavim zraven korita. Počakam, da zavlada v cirku- su popolna tišina. Potem dvignem pogled h kupoli. Tlesnem z dlanmi in s stropa — pade prvi kapelj. Naravnost v korito. Gledalci še ne reagirajo. Niso še povsem doumeli, kaj se dogaja. Spet tlesnem z dlanmi in zdaj pade izpod kupole zlata ribica. In potem tako naprej, dokler se vse ribice in kapeljni izpod kupole ne vrnejo v korito. Nazadnje prilehita še akva- rij in miza. Gledalci so navdušeni.“

„To je pa res nekaj edinstvenega! Za kaj takega nisem še nikoli slišal.“

„Torej, kaj menite? Bom postal po tem svetovno znan?“

„Zanesljivo! Vendar pa... kako boste to reč izpeljali?“

Moj sopotnik je malce pomolčal, potem pa dejal:

„To vprašanje muči tudi mene. Toda če ga rešim, bom postal svetovno čudo.“

Važni točki za Celovčane

V okviru državnega nogometnega prvenstva so se ob koncu minulega tedna odvijale odločilne tekme za naslov letošnjega jesenskega prvaka.

Innsbruški Wacker je imel v gosteh dunajsko Austrijo, ki trenutno zavzema prvo mesto na lestvici, ko ji je teden dni prej uspelo, da je na vodilnem položaju izpodrinila svojega najhujšega nasprotnika — dunajsko moštvo Sportklub. Razmere na innsbruškem igrišču so bile že povsem zimске, pač pa so se s tem dejstvom še najbolj sprizajzili gostje z Dunaja ter so v prvih minutah drugega polčasa odločili igro v svojo korist. Domačini so potem sicer neprestano pritiskali na nasprotnikova vrata, vendar niso več imeli toliko moči, da bi dali tekmi drug izid. Po zmagi v tirolski prestolnici potrebuje lanskoletni prvak v zadnji tekmi konec tega tedna le še eno točko, da si pribori naslov jesenskega prvaka 1969.

Gradiščansko moštvo Eisenstadt, ki je v prejšnji tekmi pokazalo dobro formo ter je v Gradcu presenetljivo premagalo tamkajšnjo ekipo Sturm, je zdaj na domačem igrišču precej razočaralo. Seveda je salzburska Austria prišla na Gradiščansko s trdnim namenom, da se ne bo pustila spraviti iz ravnotežja. S porazom 1:2 se je gradiščanska enajstovrstica res morala zadovoljiti s predzadnjim mestom na prvenstveni lestvici.

Predzadnje krolo jesenskega tekmovanja pa je prineslo dragoceni in naravnost življenjsko važni točki tudi Celovčanom. Tukajšnja Austria je na domačem igrišču nastopila proti predariskemu moštvu iz Dornbirna, ki se je tokrat izkazalo kot zelo krotko jagnje, ki samo čaka, da ga bo volk požrl. In celovški igralci so res poskrbeli za prepričljivo zmago 4:1 ter se na lestvici pomaknili s 14. na 13. mesto. Vendar to še ne pomeni, da je nevarnost tudi že mimo, kajti Celovčani so še vedno med tistimi ekipami, ki so neposredno ogrožena, da bodo morala zapustiti državno ligo.

Češkoslovaška se je kvalificirala

Odločilna tekma med Madžarsko in Češkoslovaško v okviru kvalifikacije za svetovno prvenstvo se je v sredo zvečer odvijala na nevtralnih tleh v Marseilleu pred 25.000 gledalci.

Igra kot taka ni bila na visoki ravni. V začetku igre sta bili ekipi zelo nervozni, in temu se ni za čuditi, ko pa je tukaj šlo za veliko stvar. V 40. minuti prvega polčasa je napadalec češkoslovaške enajstovrstice bombardiral prečnico gola. Dve minuti pozneje se odloči francoski sodnik Machin na enajstmetrovko v kazenskem prostoru Madžarov. Pri stanju 1:0 za Češkoslovaško sta obe ekipi menjali prostor. Niso igrali še 14 minut, ko je Veseli zadel drugi gol za svoje moštvo in s tem golom praktično že odločil tekmo.

Po osmih letih se je Češkoslovaški zopet posrečilo premagati Madžarsko. S to zmago (4:1) si je tudi priborila udeležbo na prihodnjem svetovnem prvenstvu.

KRATKE ŠPORTNE VESTI

■ Izbrano nogometno moštvo Avstralije si je v tretji kvalifikacijski tekmi za svetovno prvenstvo proti Rodeziji priborilo prepričljivo zmago 3:1. Prejšnji dve tekmi sta se namreč končali z neodločnim rezultatom 1:1 oziroma 0:0.

■ Na mednarodnem hokejskem turnirju v Moskvi je za pravo presenečenje poskrbela zlasti Vzhodna Nemčija, ki je demonstrirala izredno kvalitetno in borbeno igro. Celo Sovjetska zveza je imela veliko truda, da si je proti nemški ekipi priborila piclo zmago 4:3. Podobno pa se je godilo tudi Kanadi, ki je Vzhodno Nemčijo prav tako premagala le z enim golom razlike, namreč z rezultatom 5:4.

■ Brazilija bo za pripravo svoje nogometne enajstovrstice na svetovno prvenstvo veliko žrtvovala. Slavni nogometaš Pele in njegovi tovariši imajo namreč v ta namen na razpolago nič manj kot 25 milijonov šilingov v našem denarju.

■ Švedsko teniško prvenstvo v odprti hali se je odvijalo povsem v znamenju jugoslovanskega igralca Nikole Piliča. V finalnem dvoboju je premagal znanega Romunca Nastaseja in se uvrstil na prvo mesto.

■ V svoji prvi hokejski igri za evropski pokal je celovški KAC podlegel Dukli iz Češkoslovaške z 4:7.

RADIO PROGRAM

1. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 16.00, 17.00, 18.45, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje: (razen ob nedeljah in praznikih): 6.40 Jutranja opažanja, 6.45 Vesele melodije, 7.20 Jutranja gimnastika, 7.25 Jutranja glasba, 8.05 Jutranja glasba, 9.00 Za prijatelje stare glasbe, 10.05 Komorni koncert, 11.00 Roman v nadaljevanjih, 11.15 Opolndanski koncert, 13.00 Operni koncert, 14.00 Dirigenti, orkestri, solisti, 14.45 Mednarodna gospodarska poročila, 15.00 Več uka, več znanja, 16.03 Stereo-koncert, 18.43 Pregled sporeda.

Sobota, 6. 12.: 6.05 Odkrito povedano — 6.12 Vesele melodije — 9.00 Smeh sodi k oliki — 13.00 Srečanje z Avstrijo — 13.30 Tehnični razgled — 13.45 Iz opernega sveta — 14.45 Orkestrski koncert — 16.15 V žarišču — 17.10 Ex libris — 18.00 Evropa poje: Holandska — 19.20 Oddaja zveznega kanclerja — 20.00 Portret — 21.00 Vsa pota vodijo na Dunaj — 21.45 Večerni koncert — 22.10 Srce sveta — 23.10 Mala nočna glasba.

Nedelja, 7. 12.: 6.05 Vesele melodije — 8.05 Teden dni svetovnih dogodkov — 9.10 Satirična oddaja — 10.00 Maša — 11.00 Koncert dunajskih filharmonikov — 11.50 Iz gledališča — 13.30 Stališče — 13.45 Operni koncert — 15.00 Mojstri klasične operete — 15.45 Evropa 69 — 16.15 Ljubite klasiko? — 17.05 Obzornik znanosti — 18.00 Skozi advent — 18.45 Slavnostne igre v Bayreuthu.

Ponedeljek, 8. 12.: 6.05 Vesele melodije — 8.25 Harmonia caelestis — 9.10 Za prijatelje stare glasbe — 10.00 Maša — 11.00 Orkestrski koncert — 13.30 Operni koncert — 16.00 Mojstri klasične operete — 17.05 Položaj pesnika v družbi — 18.00 Salve Regina — 20.00 Stara glasba narodov — 22.10 Častitev Marije v dobi vesoljskih raziskav — 23.10 Avstrijska glasba 20. stoletja.

Torek, 9. 12.: 6.05 Preden odidete — 6.12 Vesele melodije — 13.45 Esej — 15.45 Krog, pike, črte — 17.10 Raziskovalci na obisku — 19.30 Kulturno-politične perspektive — 20.00 Za in proti — 21.00 „Noč je dolga“ — 21.30 Brez strahu pred glasbo — 23.20 Studio nove glasbe.

Sreda, 10. 12.: 6.05 Agrarna politika — 6.10 Vesele melodije — 15.45 Krog, črte, pike — 17.30 Mladinska redakcija — 19.30 „Rešena krona“, pripovedka — 20.00 Glasba 20. stoletja — 21.30 Literarna delavnica — 22.10 Filozofija in jezik v sodobni miselnosti — 23.10 Sodobna glasba.

Četrtek, 11. 12.: 6.05 Preden odidete — 6.08 Oddaja delavske zbornice — 6.11 Vesele melodije — 17.30 Raziskovalno delo visokih šol — 19.30 Živo gospodarstvo — 20.00 Bodočnost od včera — 20.45 Klavirsko delo Roberta Schumanna — 21.15 V žarišču — 22.30 Kraljica instrumentov — 23.10 London-Pariz-Rim.

Petek, 12. 12.: 6.05 Nobeden ne bo zmagal — 6.08 Oddaja delavske zbornice — 6.12 Vesele melodije — 13.45 Vesela pripovedka — 15.45 Krog, pike, črte — 17.10 Iz sveta upodabljalovih umetnosti — 17.30 Mladinska redakcija — 19.30 Začelo se je pred 30 leti — 20.00 „Antigona“ — 21.15 Federalizem pri nas in drugod — 23.10 Dunajska pesem.

REGIONALNI PROGRAM

Poročila: 5.00, 6.30, 8.00, 10.00, 13.00, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Kmetijska oddaja, 5.40 Jutranja opažanja, 5.43 Pisane jutranje melodije, 6.00 Jutranja gimnastika, 6.45 Deželni razgled, 7.00 Glasbeni mozaik, 7.45 Lokalna poročila, 8.05 Zveneč Jutranji pozdrav, 8.15 Obzornik za ženo, 9.00 Šolska oddaja, 10.05 Šolska oddaja, 11.30 Oddaja za podeželje, 11.40 Nasveti za vas, 11.45 Za avtomobiliste, 13.05 Deželni razgled, 13.30 Glasba po kosilu, 14.00 Za ženo, 14.15 Slovenska oddaja, 15.30 Otroška ura, 16.00 Venček melodij, 18.15 Odmev časa, 18.45 Šport, 18.55 Lahko noč otrokom, 19.03 Pregled sporeda, 19.05 Zabeležite si, 19.35 Melodija in ritem, 22.10 Šport iz vsega sveta.

Sobota, 6. 12.: 5.05 Pihalna godba za začetek dneva — 7.55 Naš hišni vrt — 8.20 Obzornik za ženo — 10.05 Šolska oddaja — 11.00 Naša lepa domovina — 13.50 Za zbiralce znamk — 14.00 Zabavni koncert — 15.30 Po željah — 17.10 Pestro sobotno popoldne — 18.00 Vaš konjiček — 18.40 Koroški profili — 19.40 Melodija in ritem — 20.10 Zabavno-satiričen obzornik — 21.00 Zveneča Avstrija — 22.25 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 7. 12.: 7.35 Križem po alpski deželi — 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.45 Ljubezen je včasih vroča — 10.00 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.45 Lovska ura — 14.30 Po željah — 16.30 Dunajska glasba — 17.05 Plesna glasba — 18.15 Majhen večerni koncert — 18.30 Pogovor o umetnosti — 18.45 Otroški zbori — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Govori deželni glavar Sima — 19.40 Deželni razgled — 20.10 Veselo potovanje ob Innu — 21.30 Kabaretiistična oddaja.

Ponedeljek, 8. 12.: 6.35 Lahka glasba — 7.35 Podeželjska glasba — 8.15 Operetne melodije — 9.15 Zabavni koncert — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Igramo Rudolfa Kalmnigga — 13.45 Iz domovine — 14.30 Po željah — 16.30 Dunajska glasba — 17.05 Plesna glasba — 19.00 šport — 20.10 Advent na vasi — 21.30 Ljudska glasba sosedov.

Torek, 9. 12.: 5.05 Ljudske viže — 9.00 Francija pripoveduje — 9.30 Dežela ob Dravi — 10.35 Človek v družbi — 11.00 Ljudske viže iz Avstrije — 13.45 Mladinska oddaja — 15.00 Komorna glasba — 18.00 Oddaja za delavce — 19.15 Siliš pesmico — 20.10 Orkestrski koncert — 21.30 Pisan venček melodij.

Sreda, 10. 12.: 5.05 Ljudske viže — 9.00 Pravljice iz vsega sveta — 9.30 Glasba iz operet — 10.15 Šolska oddaja — 11.00 Ljudska glasba — 13.30 Svečanost ob dnevu človekovih pravic — 15.00 Iz novih knjig koroških založb — 15.30 Koroška včeraj in danes — 17.10 V dunajski koncertni kavarni — 18.00 Ljudska praveta na Koroškem — 19.15 Na obisku pri koroških zborih — 20.10 Večinski narod in manjšine na Gradiščanskem — 21.15 Zveneč filmski obzornik.

Četrtek, 11. 12.: 5.05 Veselo zaigrano — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Zvoki in citra — 9.45 Hapla, dvoječki — 10.05 Živalske zgodbe — 10.45 Amaterski fotograf — 11.00 Ljudska glasba — 14.00 Mala abeceda — 15.00 Ura pesmi — 17.10 Operetne melodije — 18.00 Oddaja kmetijske zbornice — 19.15 Veselo in zabavno — 21.00 Zveneč platno.

Petek, 12. 12.: 5.05 Ljudske viže — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Štajerska dežela, štajerski ljudje — 10.05

Na gladkih cestah — 10.15 Obdobja nemške književnosti — 11.00 Ljudska glasba — 15.00 Komorna glasba — 17.10 Glasba za konec tedna — 18.00 Zabeleženo na koroških cestah — 19.15 Veselo in zabavno — 19.35 Melodija in ritem — 20.10 Zveneča alpska dežela — 21.10 Evropski report — 22.25 Okretnica jugovzhod.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 6. 12.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 7. 12.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 8. 12.: 7.00 Duhovni nagovor — Marijine pesmi.

Torek, 9. 12.: 14.15 Informacije — Koroška kronika — Naša pesem je naša vez — Športni mozaik.

Sreda, 10. 12.: 14.15 Informacije — O gospodarstvu — Paper in sol.

Četrtek, 11. 12.: 14.15 Informacije — Vesti za kmetijstvo — Slovenska komorna glasba — Koroški kulturni pregled.

Petek, 12. 12.: 14.15 Informacije — Roxana.

RADIO LJUBJANA

Poročila: 4.30, 5.00, 7.00, 8.00, 9.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje: (razen ob nedeljah in praznikih): 4.45 Informativna oddaja, 5.30 Danes za vas, 6.00 Jutranja kronika, 7.25 Pregled sporeda, 10.00 Danes dopoldne, 10.15 Pri vas doma, 12.30 Kmetijski nasveti, 13.15 Obvestila in zabavna glasba, 13.30 Priporočajo vam, 15.00 Dogodki in odmevi, 15.30 Glasbeni intermezzo, 16.00 Vsak dan za vas, 19.00 Lahko noč otroci, 19.10 Obvestila, 19.30 Radijski dnevnik, 23.05 Literarni nohturno.

Sobota, 6. 12.: 8.04 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Čez travnike zelene — 9.50 Naš avtopost — 10.20 Skladbe Antonina Dvoraka — 12.40 Z ansambli domačih napevov — 14.05 Glasbena pravljica — 14.25 Lahka glasba za razvedrilo — 15.40 Poje sopranistka Grace Bumbry — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Glasba iz filmov — 17.45 Jezikovni pogovori — 18.15 Dobimo se ob isti uri — 18.45 S knjižnega trga — 19.15 Ansambel bratov Avenik — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 21.15 Eurodiscparade — 22.15 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 7. 12.: 6.00 Dobro jutro — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.04 Radijska igra za otroke — 9.05 Srečanja v studiu 14 — 10.05 Še pomnite, tovariši — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.30 Nedeljsko športno popoldne — 15.30 Humoreska tedna — 15.50 Z novimi ansambli domačih napevov — 16.00 Prijubijene slovenske popevke — 16.30 Po domače — 17.05 Iz opere „Traviata“ — 17.30 Radijska igra — 18.25 Ludwig van Beethoven: Kreutzerjeva sonata — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Zabavno glasbena oddaja — 22.15 Plesna glasba — 22.40 Jugoslovanski pevci zabavne glasbe — 23.15 Jazz za vse.

Ponedeljek, 8. 12.: 8.05 Glasbena matineja — 9.05 Za mlade radovedneže — 9.20 Cicibanov svet — 9.45 Zvoki iz operet — 12.10 J. S. Bach: Brandenburški koncert št. 4 — 12.40 Koncert pihalnih orkestrrov — 14.05 Iz arhiva lahke glasbe — 14.35 Voščila — 15.40 Moški oktet iz Trbovelj — 17.05 Operni koncert — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Ansambel „Štirje kovači“ — 20.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 22.15 Za ljubitelje jazz — 23.15 Zagrebški pevci zabavne glasbe.

Torek, 9. 12.: 8.04 Opera matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Ansambel Mojmir Sepeta — 9.45 Instrumentalni ansambel igra narodne napeve — 12.10 Iz Beethovnovskega albuma — 12.40 Od vasi do vasi —

AVSTRUA

TELEVIZIJA

JUGOSLAVIJA

Sobota, 6. 12.: 15.45 Za otroke — 16.20 Doktorji — 17.05 Za družino — 17.15 Jazz — 18.00 Tedenski obzornik — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.30 Čas v sliki in tedenski komentar — 20.06 Šport — 20.15 „Vdove“, komedija — 21.40 športni obzornik — 22.10 Čas v sliki — 22.20 „Velika igra“, film.

Nedelja, 7. 12.: 15.00 Za otroke — 15.30 Kontakt — 15.50 V žarišču — 16.50 Sportlight — 17.40 Adventni običaji na Nižjem Avstrijskem — 18.30 Avstrijski portret — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Šport — 20.10 Beseda za nedeljski večer — 20.15 Peter Alexander predvaja specialilite — 22.00 Čas v sliki — 22.10 „Zarotniki v Severnem ekspresu“, kriminalni film.

Ponedeljek, 8. 12.: 15.20 Dunajski filharmoniki pri vaji in koncertu — 16.15 Za otroke — 16.55 Za mladi — 18.25 Središče vezilstva — 19.00 Kolonialna ekspedicija — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Šport — 20.15 „Dva iz Verone“, prenos iz gledališča — 22.00 Čas v sliki — 22.10 Praška lutkovna pantomima.

Torek, 9. 12.: 18.00 Angleščina — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Rinaldo Rinaldini — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Srečanje z živalmi — 21.00 Gledališče in diskusija — 22.25 Čas v sliki.

Sreda, 10. 12.: 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Kaj lahko postanem — 11.00 „Vrata k miru“ — 16.30 Za otroke — 17.15 Kdo rokodelci z nami — 17.35 Lassie — 18.00 Francoščina — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Vaš nastop, prosim — 21.00 „Desiree“, film — 22.45 Čas v sliki.

Četrtek, 11. 12.: 10.00 Zvezne dežele: Koroška — 10.30 Svet atoma — 11.00 Komentar k dogodkom — 11.30 Renesansa — 18.00 Italijansko — 18.25 Športni mozaik — 18.50 Policijsko poročilo — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 „Kathi“ — 21.40 Za 50-letnico Fritz Mullarja — 21.55 Arhitektura — 22.55 Čas v sliki — 23.05 Mednarodni boks.

Petek, 12. 12.: 10.00 Gradbeni načrt življenja — 10.30 Društvo narodov — Združeni narodi — 11.00 „Ribič iz Louisiana“ — 18.00 Človek v vesolju — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Air Taxi — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Nepojasnjeni kriminalni primeri — 21.15 Časovna dogajanja — 22.15 To je poklic — 22.50 Čas v sliki — 23.00 Nepojasnjeni kriminalni primeri.

Pravočasno mislite

na voščila, ki jih boste za

božične in novoletne praznike

poslali svojim sorodnikom, prijateljem in znancem. Bogato izbiro

voščil

s slovenskim besedilom dobite v knjigarni

„NAŠA KNJIGA“
Celovec, Wulfengasse

14.05 Glasbene udeleževanje mladih — 14.25 Plesni orkester RTV Ljubljana — 14.40 Mladinska reportaža — 15.40 Iz opere „Lohengrin“ — 17.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.15 V terek nasvidenje — 18.45 Družba in čas — 19.15 Ansambel Rudija Bardorferja — 20.00 Prodajalna melodij — 20.30 Radijska igra — 22.15 Jugoslovanska glasba — 23.15 S slovenskimi pevci zabavne glasbe — 23.40 Za ples.

Sreda, 10. 12.: 8.04 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.25 iz glasbenih šol — 9.45 Pojeta Nina Robič in Elda Viler — 12.10 Odlomki iz slovenskih oper — 12.40 Trio Borisa Franka z vokalnim tercetom — 14.05 Koncert za odhiti — 14.35 Voščila — 15.40 Klarinetist Igor Karlin — 17.05 Mladina sobi in vam — 18.15 Rad imam glasbo — 18.40 Naš razgovor — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Ti in opera — 22.15 S festivalov jazz — 23.40 Lako noč z beograjskimi pevci zabavne glasbe.

Četrtek, 11. 12.: 8.04 Glasbena matineja — 9.05 Teškoce zlato na bližnjem vzhodu — 9.35 Lahka glasba jugoslovanskih avtorjev — 12.10 Klavirski virtuoz Van Cliburn igra Čajkovskega in Rahmaninova — 12.40 Čez polja in potoke — 14.05 Pesem iz mladih grl — 14.25 Plesni orkester RTV Ljubljana — 14.40 Mehurčki — 15.40 Koncert narodnih pesmi v izvedbi Komornega zbora RTV Ljubljana — 17.05 Glasbeno popoldne — 18.15 Morda vam bo všeč — 18.45 Naši nastavniki pred mikrofonom — 19.15 Poje Nina Robič — 20.00 Četrkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 skladateljevih — 23.15 Iz albuma izvajalcev jazz — Sodobna nemška lirika — 22.15 Večer pri hrvatskih 25.40 Pojo jugoslovanski pevci zabavne glasbe.

Petek, 12. 12.: 8.04 Opera matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Ansambel Atija Sossa — 9.45 Srbske narodne pesmi — 12.10 Henryk Szeryng igra Kreiserja — 12.40 Pevski zbor iz Sveč — 14.05 Skladbe za mladino — 14.35 Voščila — 15.30 Napotki za turiste — 15.40 Plesni ritmi na domačih koncertnih odrih — 17.05 Človek in zdravje — 17.15 Koncert po željah poslušalcev — 18.50 Ogledalo našega časa — 19.15 Ansambel „Bepeški fantje“ — 20.30 „Top-pops 13“ — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.15 Jazz-club.

Sobota, 6. 12.: 9.35 Šolska oddaja — 17.45 Po domače — 18.15 Mladinska igra — 19.15 Sprehod skozi čas — 19.40 Za boljši jezik — 20.00 Dnevnik — 20.35 Magazin — 21.35 Rezervirano za smeh — 21.50 Novi rod — 22.40 Kažipot — 23.00 Poročila.

Nedelja, 7. 12.: 9.00 Madžarska oddaja — 9.30 Po domače — 9.35 Kmetijska oddaja — 10.50 Otroška matineja — 18.10 Avtobusna postaja, ameriški film — 20.00 Dnevnik — 20.35 Humoristična oddaja — 21.20 Videofon — 21.35 športni pregled — 22.05 Dnevnik.

Ponedeljek, 8. 12.: 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski pregled — 17.50 Ostržek, mladinski film — 18.00 Po Sloveniji — 18.30 Prva pomoč — 18.50 Nizozemska glasbena dokumentarna oddaja — 19.20 Kalejdoskop — 20.00 Dnevnik — 20.35 Ivan Cankar: Polikarp, drama.

Torek, 9. 12.: 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 16.40 Oddaja za prosvetne delavce — 17.50 Risanka — 18.00 Lutkovna oddaja — 18.20 Obrežje, oddaja za italijansko manjšino — 18.40 Večer pod lipo — 19.05 Na sedmi stezi — 20.00 Dnevnik — 20.35 Obsedenost, italijanski film — 22.40 Poročila.

Sreda, 10. 12.: 9.35 Šolska oddaja — 17.15 Madžarski pregled — 17.45 Oddaja za otroke — 18.30 Pisan trak — 18.45 Človek, serijski film — 19.15 Zagrebški glasbeni bienale, 20.00 Dnevnik — 20.35 Slavnostna akademija ob 50-letnici Slovenske filharmonije — 21.35 Nogomet Anglija-Portugalska — 23.05 Poročila.

Četrtek, 11. 12.: 9.35 Šolska oddaja — 14.45 Šolska oddaja — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 18.00 Pravilica — 18.15 Po Sloveniji — 18.40 Spomini Edvarda Kardelja — 19.10 Dubrovniške poletne prireditve — 20.00 Dnevnik — 20.35 Buddenbrookovi — 21.20 Kulturne diagonale — 22.05 Shenandoah — 22.30 Poročila.

Petek, 12. 12.: 9.35 Šolska oddaja — 14.45 Šolska oddaja — 16.10